

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

5 березня 2024 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку, колеги, хто вже зібрався. Радий усіх бачити.

ФЕДИНА С.Р. Доброго ранку, пане Микито.

ЛЕРОС Г.Б. Микито Руслановичу, давайте починати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Гео Багратовичу, ви прямо хочете, щоб ми хвилину в хвилину.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Вітаю, пане голово.

ПОТУРАЄВ М.Р. О! Якраз у нас зібрався кворум. Рівно на 11-ту. Дякую всім за пунктуальність.

Отже, колеги, розпочинаємо засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики. Порядок денний наданий.

Перед тим, як його проголосувати, прошу підтримати ось яку пропозицію. Ми спочатку мали би розглянути 8371, потім 9432, але вчора ввечері ми отримали певні пропозиції від Державної служби з етнополітики та свободи совісті. Дякую всім колегам, хто разом зі мною до пізнього вечора, а ще і потім сьогодні зранку доопрацьовував ці пропозиції. Вони підготовлені теж до розгляду, але щоб їх коректно розглянути, нам треба ще трошки часу.

Тому пропоную змінити порядок розгляду питань в порядку денному і почати із законопроекту 9432, а потім перейти до 8371. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги, рішення прийнято.

Отже, колеги, переходимо до розгляду законопроекту (реєстраційний номер 9432) про застосування англійської мови в Україні, поданий Президентом України Володимиром Олександровичем Зеленським.

Я пропоную розглядати таким чином його, щоб спочатку колеги з комітету, які подавали поправки, зробили свої пропозиції, які поправки вони пропонують підтримати і чому. Відповідно так. Я точно знаю, що хотів висловитись Володимир Михайлович В'ятрович, Ірина Мирославівна Констанкевич, Микола Леонідович Княжицький можливо. Отже приймається такий умовний регламент, колеги, немає заперечень?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я прошу не з мене почати, мені треба ще дещо підготувати. Добре?

ПОТУРАЄВ М.Р. Дещо підготувати.

Так, тоді, будь ласка, Ірино Мирославівно, у вас, я знаю, були дві пропозиції по вашим поправкам.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Доброго дня, шановне товариство!

Я вважаю, що ініціатива Президента про впровадження англійської мови на усіх рівнях суспільного життя, вона є вкрай важлива, оскільки вона відповідає нашим прагненням євроінтеграційним, нашим інтенціям зокрема в багатьох сферах.

Я є автором кількох правок, які стосуються освітнього процесу, наукового процесу. І дякую комітету, який докладно їх вивчив, проаналізував і підтримав. Разом з тим я буду просити, щоб все ж таки підтримали правки 25, 68, 70, 73, 74, 77 та 333. А правку 72, яка стосується професійної освіти і фахової передвищої освіти, я би просила, щоб її зняли з розгляду, тому що за час відколи ми розглядали цю правку на підкомітеті і до комітету ми провели чисельні консультації і окреслили, власне фахівці говорять про те, що нам потрібен час для того, щоб власне підготувати ці можливості на рівні фахової передвищої освіти і професійної. Тому я буду просити, щоб 72 правка була знята з розгляду.

Дякую.

Пане голово, вас не чути.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вибачте.

Так, значить 72-у ви пропонуєте відхилити. Це я собі помітив. Вона у нас значиться як та, що йде на врахування.

А можна ще раз перелічити, чи може ви напишете зараз секретаріату, які ви пропонуєте підтримати?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Вони були підтримані підкомітетом, тому лишилося, як є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну я просто хочу звіритися зі своєю табличкою. А можна ще раз по них пройтися, по номерах?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. 25, 68...

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Пане голово, можливо я вам напишу зараз, щоб не забирати час?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, давайте, давайте.

Поки готується Володимир Михайлович, попросила слова заступниця міністра цифрової трансформації пані Валерія Іонан, вона нам добре знайома. Будь ласка, пані Валеріє, зараз слово вам. Потім ми продовжимо розгляд поправок.

ІОНАН В.Е. Я перепрошую. Доброго дня усім. У нас просто є коротка презентація, це займе десь до 7 хвилин. Чи є сенс її зараз зробити, чи зробити все-таки може в кінці?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка, пані Валеріє, давайте зараз презентацію. До 7 хвилин у нас є час на це якраз. Давайте.

ІОНАН В.Е. Від нас презентує пані Тетяна Приходько, наша аналітикиня і координаторка напрямку.

ПРИХОДЬКО Т. Вітання, колеги. Скажіть, будь ласка, чи видно екран?

ІОНАН В.Е. Так, все видно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, видно чудово. Все ок.

ПРИХОДЬКО Т. Окей. Тоді ми розпочнемо з такого глобального огляду, що відбувається у світі. Ми насправді проаналізували низку держав там від Америки до Сходу для того, щоб зрозуміти, а як впроваджувалися, наприклад, їхні програми з вивчення іноземних мов. Потрібно сказати, що в Європейському Союзі, так, і з огляду на ті євроінтеграційні процеси, які відбуваються сьогодні в Україні, взагалі поняття вивчення іноземних мов, воно пов'язано зі *hard skills* і було запущено 2002 року для того, щоб знизити рівень безробіття. Як ви розумієте, для України це поняття також дуже важливе з огляду на те, що там частка населення впродовж повномасштабного вторгнення, яка перебуває сьогодні у бідності, зросла з 7 відсотків до 30 відсотків.

І ми переглядали також дані, які стосуються, наприклад, індексу. Це опитування, яке проводиться на вебплатформі в усіх країнах світу. Так ви можете побачити, що у Україні показник зростає, але упродовж останнього року за 2023 рік ми знизили свою позицію, і це є світова практика. Тобто в усіх державах світу зараз іноземна мова падає.

Разом з тим є побоювання, що, наприклад, вивчення англійської мови може замінити українську. Насправді світова практика показує, що це не так, тобто англійська сьогодні є однією з мов лідерів. І якщо ми, наприклад, хочемо популяризувати свої продукти, а це не тільки, до прикладу, з бізнесу, але й культурні продукти, нам потрібно опанувати мову, якою розмовляє значна частка світу. І так само ви можете побачити, наприклад, китайську мову, незважаючи на те, що там 15 відсотків населення розмовляє нею, вона не є популяризована в усьому світі і не може, наприклад, вийти на те... там інші державні мови.

Разом з тим ми вивчали досвід європейських держав, їхній досвід, як вони впроваджують мовні політики. І тут є кілька трендів. Перше, це те, що зростає середній вік, коли люди вивчають від початку до останнього такого дня, наприклад, у середній освіті зараз цей рівень становить 13 років, коли людина вивчає мову. Ми проводили також репрезентативне дослідження серед населення і побачили, що, наприклад, одна п'ята дорослого населення в Україні вивчає іноземну понад 10 років. Спочатку ми вважали, що це занадто багато, але потім зрозуміли, що насправді це такий світовий тренд.

Ми також занурилися в систему освіти для того, щоб зрозуміти, наприклад, як і інші держави впроваджують у себе вивчення іноземних мов, і взяли найбільш популярні держави, де є високий рівень опанування іноземних мов, наприклад, Нідерланди, Данія, і ви можете побачити, що насправді з початкової освіти діти вивчають понад дві мови і одна із них це є англійська. Як у них це відбувається? Тобто це є співвідношення частки, наприклад, скільки годин упродовж тижня дитина має вивчати ту чи іншу мову, щоб, наприклад, не перекривати державну мову, яка наявна сьогодні в їхній державі.

Ми також запитували батьків і освітнє середовище, що вони думають про оптимальний вік для вивчення іноземної мови, тому що також вивчали міжнародний досвід і побачили, що є держави, де це відбувається, до прикладу, від трьох років і вище, і хотіли дізнатися, наприклад, чи

відрізняються там чимось українські діти від інших і побачили різницю у ставленні батьків і вчителів. Лише 19 відсотків батьків підтримують, що вивчення іноземної має бути до 5 років. Водночас серед вчителів ця частка становить 63 відсотки. Це можна пояснити тим, що насправді ті моделі поведінки, які ми сьогодні маємо, люди сприймають як належне і не переглядають їх. Але разом з тим це не говорить про те, що це єдиний метод, як ми можемо сьогодні вивчати іноземні мови.

Також ми проводили тестування серед вчителів, для того щоб зрозуміти, а який рівень володіння мають вони. І 90 відсотків вчителів отримали рівень від B2+. Варто зазначити, що B2 визнаний загальноприйнятим стандартом володіння іноземною мовою, що дозволяє забезпечити викладання у закладах освіти. Разом з тим ми розуміємо, що приблизна частка вчителів, які знають її на рівні C+, становить близько 42 відсотки, і це вказує на те, що у нас також ще є потреба сьогодні допомагати вчителям у вивченні іноземної мови. *(Шум у залі)*

ІОНАН В.Є. Ремарка: це вчителі англійської мови, це не всі вчителі. Це мова йде про вчителів англійської мови, вибачте.

ПРИХОДЬКО Т. Дякую, Валеріє.

Також, якщо ми говоримо, наприклад, щодо населення дорослого від 17+ років, ми вивчали, якими іноземними мовами володіють, ви можете побачити, що 51 відсоток зазначає, що це англійська мова, і на другому місці, одна п'ята населення, це польська мова. Але разом з тим, коли ми говоримо, наприклад, про рівень володіння цими мовами, ми розуміємо, що навіть англійська на шкалі від нуля до 10 балів отримує 2,86, що вказує на досить низький рівень і є потреба в покращенні.

Тут ви можете побачити, що наша методика будувалася як самооцінка, але ми визначали її за чотирма базовими навичками плюс вони ще дезагрегувалися відповідно до різних моделей поведінки, які могли

визначити нам середню оцінку. І найвищий бал є у читанні, але найнижчий там у комунікації та написанні текстів.

Якщо говорити про перспективи вивчення іноземної мови, то 51 відсоток говорить, що це про їхні можливості дійсно покращення дозвілля, 45 відсотків вбачають це покращення економічного стану. І ми також робили аналітику на вебплатформі "Ютуб", для того щоб зрозуміти, наприклад, а чи є різниця в оцінці середньої заробітної плати серед працівників, у яких є вимога, наприклад, на знання іноземної мови, зокрема англійської, і побачили, що різниця становить понад 60 відсотків. Ви тут можете побачити, наприклад, як взагалі є розподіл заробітної плати середньої відповідно до рівня володіння іноземною мовою. Так само ми проводили дослідження, яке, наприклад, порівняно з цифровими навичками, і ми розуміємо, що володіння тією чи іншою *hard skill* сьогодні є у покращенні нашого економічного становища і окрім цього це також і про якість нашого життя, тому що є дослідження сьогодні у світі, які показують, що коли людина має вищі заробітні статки, так, вона може собі дозволити кращу освіту, медицину, дозвілля тощо. Також ми запитували готовність українців вивчати англійську мову, так, і зрозуміли, що 56 відсотків мають таке бажання. І разом з тим, як ви бачите, тут продемонстровано, що одна п'ята, вона вивчає її понад 10 років і більше. І це дає нам розуміння, що середня освіта також не покриває сьогодні того запиту, який є серед населення, тому що 62 відсотки вивчають її в школі, 48 - у коледжі, але разом з тим ми не досягаємо високого показника. І пам'ятаємо 2,86 на шкалі від 0 до 10.

Ми сьогодні вже запустили нашу програму *Future Perfect*, яка координується Міністерством цифрової трансформації спільно з МОН і МКІП, також долучені й інші міністерства профільні для того, щоб залучати різні цільові аудиторії. Ми запустили вже низку проектів, зокрема один із них це є *Promova*, яка надає безкоштовний доступ для населення України на 3 роки. І сьогодні наше охоплення становить понад 200 тисяч осіб. Також це є *All Right* для дітей віком від 4-х до 12-и років. Ця вебплатформа є

безкоштовною на 2 роки для дітей. Сьогодні за місяць ми маємо охоплення 2,5 тисяч дітей.

Також спільно з НАДС реалізовується проект для державних службовців. І МОН запустило два продукти, які також будуть допомагати підвищувати рівень володіння іноземною мовою серед вчителів англійської мови. І якщо сумарно брати сьогодні населення, то понад 224 тисячі осіб вже залучені до наших проектів.

Дякую за увагу. І готові відповідати на всі запитання, які виникли після презентації.

_____. Можна цю презентацію скинути в чат нашого Zoom, щоб ми також її використовували? Дякую.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я думаю, давайте перейдемо до поправок.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так-так, абсолютно, колеги, так. Ми ж неодноразово цей законопроект обговорювали і на комітеті, і в робочій групі, так що переходимо до поправок. У мене, з твого дозволу, Володимире Михайловичу... Ірино Мирославівно, значить, серед перелічених вами поправок тільки 73-ю пропонується відхилити. А вона про що? Нагадайте мені, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. 72-а - це про...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, 73-я.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. А, 73-я. Це про професійну освіту і фахову передвищу освіту...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ок, вона стоїть на відхилення теж, так. А ви хочете її врахувати?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Ні. Я її хочу відхилити.

ПОТУРАЄВ М.Р. 72-у відхилити і 73-ю відхилити. Все. Дякую. Тоді значить з цим ми розібралися.

Всі решта, Ірино Мирославівно, я...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Можна ще коротко?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Миколо Леонідовичу. Одну хвилиночку.

Значить, всі решта, я перевірів, Ірино Мирославівно, ваші правки враховані або редакційно, або повністю.

Будь ласка, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, багато ми про це обговорювали. Я навіть не бачу великої необхідності зупинятися чи не зупинятися на цих поправках. Є ціннісні деякі речі, про які Володимир Михайлович В'ятрович говорив, я його підтримую у цьому, що ми маємо розвивати, ми маємо особливі стосунки, наприклад, із Польщею і з країнами Європейського Союзу і мали б говорити про всі принаймні мови Європейського Союзу плюс англійська, яка теж є, до речі, мовою Європейського Союзу. Але, добре, хай буде так.

Є один пункт, який для мене незрозумілий, це 10 відсоткова надбавка за знання мови. Тому що ми зараз робимо скорочення в уряді. І витратити на це додаткові кошти виглядає як мінімум дивно. Можна було б прописати, що ця норма вступає в силу через рік після закінчення війни, умовно кажучи, бо тоді це було б логічно. Тому що ми фактично економимо бюджет на всьому, зменшуємо міністерства і державних службовців, але збільшуємо надбавки за

знання мови, яку знає насправді досить багато людей. Тобто ми таким чином збільшуємо бюджет. І тут у мене звичайно виникають питання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Це питання дійсно неодноразово піднімалося. Ми думали цю відповідну поправку, ну, хотіли це прибрати. Може пані Валерія, може пан Ростислав Володимирович Карандєєв коротенько прокоментують це. Хто з вас, колеги?

КАРАНДЄЄВ Р.В. Добрий день, шановні колеги! Я наразі хочу зазначити наступне, що тут справді є дві сторони цього питання. Перша сторона, що будь-яка мотивація, яка хоче бути нами реалізована, будь-яке сприяння і будь-яке покращення, воно не може бути зроблено взагалі без будь-якого ресурсного залучення. Ми усвідомлюємо це. І будь-який пункт закону, який потребуватиме якогось якісного зростання як-то в особистих компетенціях людей або ж в нових форматах роботи закладів, він не буде реалізований просто так без хоч малого якогось інвестування чи-то в кадровий ресурс, чи-то в процедури, чи щось інше. Зрозуміло, що на порожньому місці ми не зможемо реалізувати швидко і якісно ті задачі, які стоять. Але правий абсолютно і Микола Леонідович, коли каже, що так, але ж ми говоримо і про скорочення видатків на управлінський апарат, говоримо про скорочення видатків на різного роду процедур, які забезпечують життєдіяльність державного сектору зокрема. В даному випадку мені здається, що це суто політичне питання. В даному випадку, мені здається, треба підходити до нього так: наскільки бажання створити мотивацію, щоб швидко опанувати англійську мову в секторі державної служби і взагалі в секторі державної економіки, є високим порівняно з тим, що сьогодні є певний дефіцит коштів в країні, зокрема і на утримання того апарату, для якого ми хочемо зробити таку якісну зміну, як опанування англійської мови.

Тут треба підійти до цього, визначивши для себе, що більш складно: складніше знайти гроші чи більш складним є те, що не знають англійської мови деякі співробітники наших органів і наших підприємств, для яких це було б конче важливо. І це було б важливо не так сильно навіть для них, як для нашої економіки і для розвитку нашої держави. Тому в даному випадку, мені здається, тут розрахунку не може бути, це більше питання політичного характеру і може навіть деяких особистих вподобань.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане міністре, але ж ми маємо знати, яка кількість цих грошей потрібна і скільки цих людей знає мову, а скільки – ні. Може, це треба буде доплачувати всім? Може, всі і так знають або 90 відсотків знає. Ми не володіємо цією інформацією, яке це буде навантаження на бюджет. Натомість у нас є програма підтримки розвитку мови, яка записана в законі, і уряд може це передбачити в цій програмі, це уряду ніхто не забороняє робити.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно слушно каже Микола Леонідович. Саме за його пропозицією там з'явилися ті поправки від комітету, які треба проголосувати, про державну програму, і ми це все підтримали. Може, пані Валерія нам зараз трохи уточнить цю ситуацію? Будь ласка, пані Валеріє.

ІОНАН В.Е. Дуже дякую. Я би хотіла декілька речей прокоментувати. Ну перш за все, зараз ми провели первинне дослідження спільно з НАДС по державним службовцям і середній рівень, який ми зараз бачимо, А2. А2 – це рівень, який недостатній для проведення переговорів та ведення ділових зустрічей з партнерами. Звісно, у нас там вибірка зараз порядку 200 державних службовців і ми маємо мати більш точні дані, над чим ми зараз працюємо. Але загалом рівень знання англійської мови не є високим на

державній службі. А це критично необхідно, особливо враховуючи всі наші євроінтеграційні процеси.

Друга ремарка – це те, що ми працюємо над прорахунком спільно з командою Мінфіну. Але ми також вивчали кращі практики міжнародні і ми можемо привести в приклад Канаду, де надбавка складає 800 доларів на рік за знання однієї іноземної мови. І в принципі, загалом це не є так багато, але справді це може бути мотивацією для певної категорії державних службовців для вивчення англійської мови. Тобто я тут погоджуюсь і підтримую pana Ростислава, що нам у будь-якому разі потрібно буде інвестувати в цей проект, якщо ми хочемо досягти необхідного рівня, і що це для нас є критично важливим.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Але дивіться, це ж однієї з іноземних мов. І це справедливо, тому що людина, яка знає французьку, буде відчувати себе з незрозумілих причин упослідженою. Якщо ми доплачуємо за знання однієї з, логіка в цьому може бути. Але доплачувати за знання однієї з, коли люди знають інші, які можливо їм теж потрібні в роботі, тут виникають питання.

ІОНАН В.Е. Ви знаєте, це дуже хороша ремарка і тут ми готові обговорювати. Тобто оскільки ми, в принципі, і з самого початку говорили про те, що закон фокусується саме на англійській мові, і є певні причини, чому це так було з самого початку, ми так і запропонували. Але ваша ремарка абсолютно слухна, давайте це обговоримо.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Давайте будемо переходити вже до правок, бо у нас сьогодні ще один дуже важливий закон, а такі загальні обговорення у нас вже були.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, ми можемо, я дивлюся постійно на таймер, ми тримаємо...

В'ЯТРОВИЧ В.М. У нас залишилось півтори години.

ПОТУРАЄВ М.Р. Фактично, пані Валеріє, ви запропонували зараз доповнити відповідну частину закону словами, що це надбавка за знання однієї з мов Європейського Союзу, так?

ІОНАН В.Е. Якщо це пропозиція від комітету, давайте, давайте це додамо. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, ми можемо це редакційно зробити.

_____. А це що, всі мови? Я перепрошую.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми це проговорювали.

_____. Власне, буде там якась румунська мова, угорська?

ПОТУРАЄВ М.Р. Проговорювали, да, проговорювали.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми якраз ідемо по другому колу, друзі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, все, тоді не будемо в це заходити.

_____. Тут мені здається, або вже всіх сюди в original plan.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте дотримуватись плану.

Так, Володимир Михайлович, будь ласка, у тебе які ключові для тебе поправки?

В'ЯТРОВИЧ В.М. У мене буде зараз сім коротких виступів по кількох поправках і кожному просив би проголосувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Проголосувати. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми це вже обговорювали на робочій групі, але так як зараз комітет, то я змушений буду повторити свої аргументи і сподіваюсь, що тут знайду більше підтримки.

Отже поправки 2 і 3. Назва закону прошу викласти в такій редакції "про застосування англійської мови в Україні та сприяння вивченню іноземних мов". Я розумію, що більшість у нас зараз налаштована рухатись за інерцією, текст, який був ухвалений за основу з самого початку. Але впевнений, що надання тільки англійській чи будь-якій іншій мові, окрім державної, виняткового статусу суперечить принципам і практикам мовної політики європейської держави. В неангломовних державах ЄС немає спеціальних законів про англійську мову. Ці закони характерні для колишніх колоній Великої Британії, переважно держав Азії та Африки. Поширення назви та деяких норм законопроекту на інші іноземні мови пом'якшить, мені здається, виразного суперечення законопроекту курсу на інтеграцію України до ЄС, де всі мови держав-членів мають рівний статус, а ключовою засадою мовної політики є не уніфікація, а реалізація гасла ЄС "Єдність у різноманітті". Це я вважаю важливим спрямуванням цього законопроекту в набагато правильнішому напрямку, ніж він є поданий зараз. І це стосується цієї загальної дискусії, яка вже тут почалася. Отже правки 2 і 3 прошу підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я ставлю на голосування пропозицію Володимира Михайловича В'ятровича підтримати поправки номер 2 і номер 3. Хто за, прошу голосувати.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

4 маємо за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. 5 маємо за.

Колеги, хто проти? Таких, я бачу, немає.

Хто утримався?

Потураєв – утримався.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька утрималась.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималась.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Володимире Михайловичу, ця пропозиція не підтримана комітетом.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую.

Наступні правки 14 і 15. Я вважаю, вони ще важливіші, ніж попередні і принциповіші. Отже, статтю першу пропоную вилучити, відповідно змінити подальшу нумерацію статей. Стаття перша не має змістовного навантаження, окрім однієї згадки – згадки про статус англійської мови. Однак я впевнений, що надання англійській чи будь-якій іншій мові, окрім державної української, виняткового статусу суперечить принципам і практиці мовної політики європейських держав. Особливий статус англійська мова має лише в деяких колоніях Великої Британії, переважно в державах Азії, Африки. Тобто стаття перша, про яку йдеться в цих правках, фактично нічого не регулює і тому її вилучення ніяк не зашкодить вивченню чи застосуванню англійської. Але мені здається, що вона є відверто принизливою для незалежної європейської держави – надавати ще якійсь іншій мові якийсь особливий статус, тому прошу настирливо підтримати правки 14 і 15. Це важливо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну тут я трошки просто прокоментую, бо у нас була з цього приводу плідна дискусія. Так, вона, абсолютно правий Володимир Михайлович В'ятрович, вона має характер політичної декларації. І залишити її – це власне просто підтвердити, що держава дбає про питання збільшення рівня знань англійської мови і розширення її використання. Ну і в цьому сенсі мені здається, чесно кажучи, що більше соромно не знати англійську мову, це не стосується нашого комітету, у нас всі знають, а от в Україні мати таку декларативну статтю.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так справа ж не про нас, справа про державу, ще раз наголошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я ж про що і кажу.

В'ЯТРОВИЧ В.М. І справа не про знання. В жодній державі, в тому числі і в європейській, не має англійська мова якогось особливого статусу. Такий статус вона має виключно в колишніх британських колоніях, ну, друзі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тим не менше, вони там знають англійську мову.

В'ЯТРОВИЧ В.М. А ми кажемо про деколонізацію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, знову-таки вони там знають, там, де вони не мають такої статті, вони там знають англійську мову, а ми не знаємо.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Але це не додасть знання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, пропозиція Володимира Михайловича В'ятровича, поправки 14 і 15. Хто за те, щоб їх підтримати, прошу голосувати. Володимире Михайловичу, це твої.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто утримався?

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Окей. Дякую. П'ять.

Колеги, хто утримався?

Потураєв утримався.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималась.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька утрималась.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималась.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? А, бачу. Олександр Божков утримався.

Колеги, хто проти? Таких немає. Не пройшла пропозиція, Володимире Михайловичу.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую. Дальше правки більш практичного характеру, не принципіві, але теж важливі.

Отже, поправки 129, 130, 133. Вважаю, що їх треба врахувати, тому що зобов'язувати всі органи влади до сілрад включно відповідати на будь-які запити чи імейли різного роду людей англійською це абсолютно непотрібна, я вважаю, дурниця і знову-таки самоприниження. Тому наша робоча група погодилася врахувати ці поправки і замінити слова "надають відповіді" на формулювання "можуть надавати". Нагадаю, що в цій частині мова йде не про відповіді на листи зарубіжних органів влади чи самоврядування, а на будь-який англомовний лист. Це може бути просто англомовний спам. Тому, вважаю, не можна відхиляти ці поправки до частини третьої статті 5. А обов'язкова відповідь англійською на листи поважних англомовних адресатів

– органів влади, самоврядування, міжнародних організацій – все це в законопроекті передбачено вище частиною другою статті 5.

Тому давайте не будемо перетворювати цей закон і нашу державу на якийсь посміховисько і врахуємо всі правки, які пропонувала робоча група. Я вважаю, що це абсолютно достатньо, тобто з органами влади, з поважними організаціями ми спілкуємося англійською мовою, але не на кожен спам ми зобов'язані, навіть сільради зобов'язані, відповідати англійською мовою.

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, ну ми знову-таки проговорювали і попередньо робоча група схилилася до того, щоб підтримати цю пропозицію Володимира Михайловича. Значить, що ми проговорили ще пізніше і чому з'явилася така пропозиція? Що сьогодні, коли, на цьому, до речі, декілька разів наполягала Євгенія Михайлівна, ми тоді не дослухались до неї, що на сьогоднішній день дуже багато громад вже знаходяться у робочих стосунках з нашими європейськими та іншими закордонними партнерами, які сприяють або відновленню, або розвитку місцевих територій. І через це власне ми точно, і це саме для сприяння того, щоб ця комунікація йшла ефективно, маємо чітко сказати, що ні, друзі, ви все ж таки маєте з ними спілкуватися тією мовою, яка йому...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, вибач, переб'ю, але про партнерів і про органи влади є вище - частина друга статті 5-ї, це про це є. Тут ідеться про все. Мені здається, рішення робочої групи було правильним.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чесно кажучи, я не можу бути переконаним абсолютно, що там якась Коломийська ОТГ, наприклад, так, або, не знаю там, Магдалинівська, вона має аж так багато англійської спаму, на який вони будуть таким чином змушені відповідати. Хоча у мене є запитання, пані Валеріє, ви переконані, що імперативна норма в цьому сенсі була от аж так необхідна?

ІОНАН В.Е. Мені здається, що ми обговорювали якраз ось цю норму, що це "можуть надавати", не "надавати відповіді", а "можуть надавати". Мені здається, що ми якраз з вами на останній нашій зустрічі обговорювали, що це...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тоді давайте підтримаємо ці правки. Вони якраз стосуються того, що можуть надавати, не зобов'язані надавати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Валеріє, ви згодні?

ІОНАН В.Е. Дивіться, з нашого боку ми готові на цей компромісний варіант. Хотілося б також почути ще думку МКІП з цього приводу. І МОН.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ростиславе Володимировичу!

КАРАНДЄЄВ Р.В. Дивіться, ми включали цю норму саме задля того, щоб зробити більш зрозумілими комунікації з іноземцями, які звертаються до нас. І якщо у нас є людина, буде в кожному органі влади, яка спроможна відповісти англійською мовою, а очевидно, що вона вже є і зараз у кожному органі влади, хоч один, він може підготувати таку відповідь, цей спеціаліст, англійською мовою. Може спочатку це буде трошки складно, але ж ми теж цю норму започатковуємо не зараз, і як мінімум в органі влади, навіть самому маленькому, місцевого самоврядування ну точно можна взяти знайти спеціаліста, який все ж таки може підготувати відповідь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ростиславе Володимировичу, вибачте, що перебиваю вас. Дивіться, Володимир Михайлович слушно підкреслив, що там є норми, які їх зобов'язують з офіційними сторонами спілкуватися англійською мовою, імперативні.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Так, так.

ПОТУРАЄВ М.Р. А тут йдеться про те, що каже Володимир В'ятрович, про спам. Лист від нігерійського банку. Чи ми точно хочемо вимагати на листи від нігерійського банк, щоб Магдалинівська ОТГ відповідала англійською мовою, витрчала на це час?

КАРАНДЄЄВ Р.В. Ну, ніхто незастрахований від таких речей. Це ж не значить, що від цього треба припинити будь-які спроби щодо впровадження цієї норми, від тих ризиків, які є. Можуть у нас бути і злами сайтів, і всього, чого завгодно, так що ж нам не користуватися інтернетом від цього? Ну, вибачте, колеги, можна, звичайно, цю норму і не робити такою потужно обов'язковою, дати їй формат можливої послуги. Все залежить від того, як ми зараз з вами налаштовані. Якщо більш м'яко, то це...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги депутати, я просто пригадую нашу дискусію, нормальну, фахову, гарну...

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимир Михайлович, все ок, ми тебе чуємо і бачимо.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Перервало мене. Я просто пригадую, провели нормальну фахову дискусію на робочій групі про це. Там не було аргументів, чому мусить бути "надають відповіді". Ну давайте повернемося до того, що ми тоді вирішили: "можуть надаватися". Нормально абсолютно.

КРАВЧУК Є.М. А для чого це взагалі тоді в закон вносити? Вони і так зараз можуть надавати, ну, якщо вже на те пішло. В сенсі, якщо це не міняє...

ШАМАЙДА Т. Дозвольте пів хвилинки?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, пане Тарасе.

ШАМАЙДА Т.А. Я просто хочу звернути увагу ще раз, що це дві взаємопов'язані частини – друга і третя. Тому, пані Євгеніє, якраз в другій частині йдеться про те, що вони зобов'язані надавати на листи і органів влади іноземних, органів самоврядування, міжнародних організацій, тобто певних адресатів. Третя частина говорить, що вони і на всі інші можуть надавати, якщо в цьому є потреба. Але можуть надавати, тому що англомовні можуть бути дійсно листи про нігерійську спадщину і всі ці речі. І якщо ми запишемо обов'язкову норму зараз, то вони будуть зобов'язані...

КРАВЧУК Є.М. А де цей перелік, кому вони зобов'язані будуть надавати?

ПОТУРАЄВ М.Р. Частина друга.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Стаття 5 частина друга.

КРАВЧУК Є.М. Яка, яка стаття?

ШАМАЙДА Т. Частина третя – це... А будь-які звернення, розумієте?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тарасе, обов'язково, це друга частина статті 5-ї. Органи влади, самоврядування, міжнародні організації. Це те, що обов'язково...

КРАВЧУК Є.М. В якій це правці або на якій сторінці?

ПОТУРАЄВ М.Р. А там нічого не змінилося. Стаття 5 частина друга. Там імперативка, там імперативна вимога.

КРАВЧУК Є.М. І от я хочу цей перелік.

ШАМАЙДА Т.А. Там органи влади, самоврядування і міжнародні організації, якщо так, по пам'яті.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, органи державної влади, місцевого самоврядування і міжнародні організації.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ті, що обов'язково спілкуватись англійською.

ШАМАЙДА Т.А. Що не забороняє відповідати й іншими. Ми ж розуміємо, що в людей є здоровий глузд, вони ж не ідіоти там, на місцях. Вони будуть відповідати англійською там, де потрібно.

КРАВЧУК Є.М. Ну а якщо, наприклад, інвестор напише, то це вже йому не обов'язково відповідати, так?

ШАМАЙДА Т.А. Вони ж самі зацікавлені відповісти йому англійською, тому можуть відповідати. А якщо міський божевільний, то не будуть відповідати. От і все.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Колеги, я хочу тут сказати два слова щодо зацікавленості. На жаль, може і зацікавлені, але далеко не завжди і не всюди. В даному випадку це стимулююча норма щодо підвищення рівня компетентності, інституційної компетентності органу влади як такого. І знайти одну людину, яка розуміється на англійській мові, ну мені здається, нескладно буде врешті-решт.

ШАМАЙДА Т.А. Пане міністре, складно. Я як людина, яка працює з органами самоврядування, складно. Складно.

ФЕДИНА С.Р. Колеги, якщо дозволите. Ну просто насправді дуже часто ми щось приймаємо, якусь імперативну норму, а потім я зокрема, я думаю, так само і ви отримуєте листи, в яких купа людей не завжди адекватного спрямування починають просто тролити цією нормою. І ти змушений відповідати, і ти змушений комунікувати, потім вони тобі ще погрожують, що щось не так їм відповідаєш. Так таких випадків є дуже багато. Я думаю, що все-таки норма, що можуть надавати відповідь на усі там листи, вона є абсолютно прийнятною. А якщо у нас є бажання, давайте ми той бізнес чи інвестора ще допишемо в ту попередню статтю, де обов'язкове, та й усе.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я думаю, що ми вичерпний перелік скласти не можемо.

Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, якщо я захочу, от ми з Володимиром Михайловичем знаємо багато органів місцевого самоврядування на Прикарпатті. Ми будемо дзвонити в Яблунівську селищну раду чи у Верховинське ОТГ, оскільки у вас навіть не вказано, хоча моя поправка наступна 131-а про це говорить, що це має бути письмове звернення, я буду тоді дзвонити голові цієї сільської ради 10 разів на день і вимагати пояснювати мені на мої усні звернення англійською мовою, відповідати англійською. От про що ця поправка. Так щоб ви зрозуміли для себе. Добре, от я цього робити не буду. Але оці неадекватні громадяни, про яких колега Федина сказала, будуть це робити, вони затероризують англомовними

телефонними дзвінками всіх голів сільських ОТГ. Подумайте просто самі, що ви написали.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, дивіться, я пропоную підтримати цю пропозицію і пані Валерія Іонан готова на такий компроміс теж. Ми почули аргументи "про" і "контра". Знову-таки я не нав'язую. Давайте, я ставлю 129, 130 і 133 поправки на врахування і прошу визначатися.

Хто за?

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

_____ . ...за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто утримався?

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималась.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Хто проти?

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималась.

БОЖКОВ О.В. Утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. І Олександр Божков утримався. Дякую, колеги.

Рішення прийнято. Поправки підтримані.

Володимире Михайловичу, далі.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Наступні, схожа ситуація. Поправки 143, 145, 146 до частини другої статті 6-ї. Так само наша робоча група їх одноставно врахувала, тепер пропоную всі відхилити. Про що йдеться? В тексті записано, що працівники швидкої допомоги з...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Володя.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так. Слухаю.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А першу мою поставте, будь ласка, на голосування. Вона іде перед цими поправками.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Окей.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Там ідеться про те, що ці відповідь мають бути на письмові звернення. Це важливо, це те, про що я зараз говорив. 131 поправка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тут така більш дискусивна норма. Давайте визначатися, 131 поправка, Микола Леонідович казав, що там ідеться в його пропозиції про те, що вони надають відповіді, якщо звернення надійшли у письмовій формі. А я все ж таки думаю, що тут треба більше нам проявити гнучкість в сенсі того, що там телефонні відповіді теж мають вітатися.

Колеги, хто за те, 131 поправку підтримати, прошу голосувати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А можете мені пояснити, ми не беремо на роботу взагалі голів рад, які не знають англійської мови, ми обмежуємо виборче право? Прочитайте, будь ласка, ще раз поправку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, ну як ми можемо обмежити?

КРАВЧУК Є.М. Ну це ж не голова має сидіти і відповідати на дзвінок. Він що, не знайде когось з англійською мовою?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Та ні. Та ні. Це він! Йому телефонують, його обов'язок по Законі про публічну інформацію взяти трубку і відповісти. Він нікого не знайде. Це він повинен.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, Миколо Леонідовичу, він може користуватися перекладачем. Цей же закон ніяк його в цьому не обмежує.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А у нас бюджет в сільських радах такий крутий, що ми туди ще англійських перекладачів наймемо. От в якій країні ви живете?! Ну, друзі, це ж логічно – письмово він дійсно запросить когось, попросить якогось, зараз там немає секретарки коло нього, хтось йому перекладе. Але по телефону дзвонять, він може українською відповісти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, законом не передбачена санкція за те, що він не зможе відповісти англійською одразу. *(Шум у залі)*

ФЕДИНА С.Р. Але, друзі, йому хтось не відповідь, він комусь не відповідь англійською і той зробить судовий позов. І потім буде менінгіт мати людина ні за що ні про що.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Юрій біля мене є. Дайте...

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

КРАЙНЯК Ю.О. Просто якщо ми обговорюємо лише тільки питання розгляду звернення громадян. Звернення громадян можуть бути усними і письмовими. Звернення громадянина, наприклад, англійською мовою в ту саму районну раду, щоб пояснити йому порядок виділення земельних ділянок в районі, то треба знайти спеціаліста в цьому районі, який англійською мовою зможе це пояснити. І якщо письмово, що це ще може бути, то усно, я думаю, що навіть в обласному центрі мало знайдеться людей, які зможуть англійською мовою нормально і грамотно пояснити такі профільні питання, які можуть виникнути. Тому тут якщо буде стосуватися лише тільки письмових звернень, то з цим зрозуміло, це можна вирішити, тому що є строки надання відповіді такої, а якщо це буде усне звернення – то як це зробити?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А за невідповідь на звернення вчасно існує відповідальність.

КРАЙНЯК Ю.О. Це ж корупційна сама по собі...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це корупційний злочин. Ми зараз за корупцію всіх їх і посадимо. Подумайте самі...

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, мені тут секретаріат пише, що у них відкрита таблиця, бо у мене правки відкриті, перелік, а у них таблиця відкрита, що врахуванням 129-ої, 130-ї, 133-ї ми вирішили цю колізію, оскільки там з'явилося оце слово "може". І ці норми поширюються на ту ситуацію, про яку ти кажеш. Тобто він може надати, може не надати, і тут немає значення письмове було звернення або телефоном, або там якась особиста зустріч. Тобто може дати, а може не дати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Може дати англійською, може не англійською.

ПОТУРАЄВ М.Р. ... що колізія вирішена.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Може дати англійською, може не англійською.
Ну, добре.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, продовжуємо голосування.

Хто утримався?

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималася.

ПОТУРАЄВ М.Р. Потураєв утримався.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька утрималася.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималася.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич утрималася.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Колеги, хтось проти був цієї поправки? Ні, ніхто не був.

Дякую. Рішення прийнято.

Володимире Михайловичу, далі.

В'ЯТРОВИЧ В.М. 143, 145, 146. Знову ж таки це правки, які були підтримані на робочій комісії...

ПОТУРАЄВ М.Р. Екстерна медицина, так?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так, екстрена медицина.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В цьому тексті записано, що працівники швидкої допомоги зобов'язані надати англійським пацієнтам медичну допомогу англійською. Вдумайтесь, якими можуть бути наслідки такої норми в умовах, коли і так неможливо знайти достатню кількість працівників на швидку допомогу, тим паче кваліфікованих медиків.

Я згодний, що в частині першій цієї статті ми можемо погодитися на вимогу приймати англійською виклики швидкої допомоги, якщо на цьому наполягають автори законопроекту, це не просто, але в принципі реально запровадити. Але якщо ми замість права надавати послугу швидкою допомогою англійською покладемо на лікарів обов'язок це робити, то я впевнений, що це створить серйозні проблеми і лікарям, і пацієнтам, аж до того, що намагатимуться уникати виїзду до англійських, ті чекатимуть довше, бо шукатимуть умовну англійську бригаду, щоб не порушувати

закон. Я вважаю, що з такою абсурдною вимогою до наших медиків цей закон не можна буде ухвалювати. Треба врахувати ті поправки, які пропонувала наша робоча група.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Значить, тут я одразу скажу, що я мав консультації з профільним комітетом і з представниками Міністерства охорони здоров'я. Зараз вже вони самі і без закону, а з законом будуть ще краще це робити, працюють над тим, щоб на елементарному рівні кожна бригада могла якось пояснити пацієнту, що вони роблять, що з ним відбувається. Це не потребує абсолютно ніякого сертифікату, це мінімальний абсолютно рівень знання. Але ми точно маємо вирватися з кола країн, в яких туристи або не туристи почувають себе небезпечно через те, що знаю, що якщо з ними не дай боже щось трапиться, то швидка, яка приїде, навіть не зможе пояснити людині, що вони збираються з людиною робити, для чого і так далі. Тобто це абсолютно не якість досконале знання, це... Я нагадаю, Володимире Михайловичу, що закон про це нічого не каже.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Надавати англомовним пацієнтам допомогу англійською мовою.

КРАВЧУК Є.М. Дивіться, допомогу вони надають руками, а не язиком, я перепрошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це бригада фельдшерів швидкої допомоги, які у нас зараз починають працювати вже за західними стандартами. Тому я сам змінив свою думку. Я до чого? Що я знаю, що вони вже докладають зусиль, щоб у них всі на елементарному рівні знали. Вони будуть це продовжувати. Ми маємо їм допомогти. І те, що точно іноземець будь-який має знати, що, приїжджаючи в Україну, він може розраховувати, що, не дай бог, якеś нещастя сталося, він розраховує на те, щоб до нього приїхала швидка з

фахівцями, які можуть хоча би два-три слова йому пояснити, що з ним відбувається і що вони збираються робити, це дуже і дуже важливо.

КРАВЧУК Є.М. Так можна я додам?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка, Євгеніє Михайлівно.

КРАВЧУК Є.М. Тут не тільки, що вони пояснять. Це щоб вони зрозуміли, коли людина каже, що у мене діабет, або у мене якась хронічне захворювання, або я маю алергію на такі-то ліки. Розумієте? Коли іде справа там, вони думають, йому колоти це чи не колоти. То він хоча б має розуміння, що його зрозуміють на тому базовому рівні, що у нього алергія на щось. От про що мова.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

ФЕДИНА С.Р. Євгеніє, але в такому випадку такі люди, які мають алергію чи особливі хвороби, вони мають з собою документи і завжди ці документи зобов'язані носити з собою, особливо якщо вони знаходяться в чужій державі.

Просто якщо ми зараз поставимо вимогу, що швидка допомога має бути, наприклад, англійською мовою, цій людині взагалі можуть не надати жодної допомоги і вона вмере без надання допомоги.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тому що не були англомовні.

_____ . Саме так.

_____ . Їх ніхто не буде перевіряти.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Друзі, знову-таки, це навчання вже іде.

Софія Романівна права, але тільки хочу сказати, що, на жаль, людська природа така, що зовсім не всі носять з собою ці документи і це є не солдатські жетони, на жаль. Значить, тому різні випадки трапляються.

БОГУЦЬКА Є.П. Можна слова?

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я хотів би переходити до голосування по цим правкам.

БОГУЦЬКА Є.П. Я одне речення, можна?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка, Лізо, будь ласка.

БОГУЦЬКА Є.П. Навіть якщо є якісь папірці про здоров'я, лікарі можуть спитати у нього чи сказати, що потрібна госпіталізація, чи згоден чи ні? Тому що насильно вони не можуть його вести і вони мають отримати відповідь від нього. Тобто оце такі елементарні речі. Там не треба, можливо, знати досконалу мову, але якісь загальні речі при наданні допомозі, мені здається, мають знати лікарі.

ФЕДИНА С.Р. Просто в загальних речах ж для цього Google translate, якщо вже критична ситуація. Просто якщо будуть людину допитуватися напівсвідому англійською мовою чи не англійською мовою, людина вмре в результаті. А лікарі будуть боятися іти на швидку допомогу. Їх і так там катастрофічна нестача людей!

ПОТУРАЄВ М.Р. Софіє Романівно, я в таку безвідповідальність українських лікарів швидкої не вірю.

Колеги, прошу голосувати за ці поправки. Всі висловили свою точку зору. Прошу визначатися. Хто за те, щоб підтримати ці поправки, прошу голосувати.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Софія Федина, Микола Леонідович...

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це у нас виходить 5.

Колеги, хто утримався?

Потураєв утримався.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималася.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька утрималася.

ФЕДИНА С.Р. Насправді краще б ми зарплату підняли людям на селі.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималася.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це у нас що виходить: 5 і 5? Секретаріат, будь ласка, можна перерахувати ще раз?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Микито Руслановичу, 4 – за було.

В'ЯТРОВИЧ В.М. За було 5. Ще раз давайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Як це 4? Був В'ятрович, колега Констанкевич, колега Павленко – вже 5.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, 5. Абсолютно вірно.

А хто у нас утримався? Теж 5, наскільки я розумію. Колеги, прошу переголосувати по утриманню ще раз.

Будь ласка, хто утримався?

Потураєв – раз. Кравчук – два.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – три.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – чотири.

БОЖКОВ О.В. Божков – п'ять.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималася.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. 6.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Рішення прийнято.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Наступні правки. Ще два виступи. Давайте будемо...

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Володимире Михайловичу.

В'ЯТРОВИЧ В.М. 164-а – це знову виступ, який стосується того, що ніби погодили на робочій групі. Мова йде про словосполучення "обов'язкове вивчення", яке ніде в українському законодавстві не використовується навіть щодо української мови. Мені здається неприпустимим, що для іноземної мови вписувати більш жорсткі формулювання, ніж для державної мови. Це знову-таки, не бачу в цьому логіки. Бачу в цьому якийсь самоприниження. Тому тут, як і в інших змінах до освітніх законів, повинно бути записано "забезпечення вивчення англійської мови", як і пропонує між іншим наша колега з "Голосу" Совсун, колишня заступниця міністра освіти між іншим і очевидно знає, про що ідеться. Отже, без слова "обов'язково".

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, я ж правильно пам'ятаю, ми говоримо про старшу дошкільну освіту, правильно?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, нагадаю, що за допомогою Ірини Мирославівни ми розібралися про використання в молодшій і середній дошкільній освіті і вивченні в старшій освіті. Ну це принципове питання для мене і для багатьох колег. Я вважаю, що дійсно у садочках, ну, точно в старших групах мають вже починати серйозне вивчення англійської мови.

Колеги, хто за те, щоб...

ШАМАЙДА Т.А. Микито Руслановичу, вибачте. Це ж не про те поправка.

Микито Руслановичу, дозвольте? Питання про те, забезпечують вивчення англійської мови чи забезпечують обов'язкове? От Совсун

пропонує (і ми підтримували її на групі) не вживати слово "обов'язково", тому що воно ніде щодо жодної мови і щодо української мови не вживається в жодному законі. Тільки про це. Ніхто не заперечує проти вивчення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я пам'ятаю, пане Тарасе. Але нагадаю вам...

ШАМАЙДА Т.А. Просто це ж абсурд, розумієте?

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Тарасе, одну хвилиночку. От Ірина Мирославівна може мене зараз поправить, вона тоді звертала нашу увагу, що саме таке формулювання дозволить Міністерству освіти і науки запроваджувати там ті чи інші навчальні програми. Саме на підставі закону.

Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Товариство, я нагадаю, на робочій групі ми дійсно розмежували термінологію і у нас для молодших, середніх і зараз-зараз, три групи, окрім старшої, ми лишили формулювання "забезпечення використання". Тобто це на рівні користування, як ми говорили, якимись предметами англійською, там кубики, абетки і таке інше. Натомість для старшої дошкільної групи ми записали формулювання, це вивчення, але без обов'язкового, тому що ...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пані Ірино, але моя правка якраз про обов'язкове.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. А ми можемо послухати Міністерство освіти, якщо воно є, навіщо їм це слово "обов'язково"?

ПОТУРАЄВ М.Р. Є у нас Євгенія Смірнова? Так, будь ласка.

СМІРНОВА Є.І. Так, вітаю, колеги. Дуже дякую, що ви долучили, я якраз займаюся дошкіллям. Дякую, що ви прислуховуєтеся. Я хочу ще підкреслити той момент, що в нас обов'язкова освіта, і дошкільна, вона починається з 5-и років. Ну тобто ми гарантуємо кожній дитині і є обов'язковою. Ми не завжди це можемо виконати. Просто я трохи "випала" з ваших обговорень.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні-ні. Зараз дуже конкретне обговорення, дивіться, в нас є словосполучення "обов'язкове вивчення англійської мови", яке використовується тільки до англійської мови. У нас ніде в законодавстві немає формулювання "обов'язкове вивчення" навіть до української мови. У нас на робочій групі було вирішено, що давайте ми будемо говорити без визначення "обов'язково", яке насправді дуже серйозне і дуже зобов'язуюче і в даному контексті принижуюче, як на мене, для української мови як державної. Тому ми вирішили, що ми будемо вносити правку в цю статтю з тим, щоб було просто "вивчення англійської мови", без визначення "обов'язково".

ПОТУРАЄВ М.Р. Ще раз, пані Євгеніє, дивіться, для молодшої дошкільної освіти все як було, для середньої дошкільної освіти все як було, вся дискусія зараз про те що відбувається в старшій дошкільній освіті. Ви там будете зобов'язані забезпечити вивчення чи просто забезпечити вивчення, ось і все, розмова про одне слово. Вам як міністерству для ваших програм, для вашої роботи як краще: суперімперативна норма чи просто імперативна норма?

СМІРНОВА Є.І. Ви знаєте, оскільки... Давайте повернемося, що дошкілля, воно на рівні громад у нас працює і коли у нас буде дуже чітка позиція, коли вона буде зрозуміла і коли на рівні громад не завжди всі спускаються до рівня, наприклад, підзаконних актів. Зрозуміло, що нам буде

потребуватися певний час для впровадження. Ну тобто сказати, що ми завтра зможемо це зробити – ні. Але якщо ми обрали цю траєкторію, я пропоную все-таки давайте дотримуватися цієї траєкторії. Тому що далі дітям дуже важко опанувати англійську мову, коли вони... І ми ж не кажемо, що опанувати в принципі. У нас є базова компонента вивчення дошкільної освіти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Євгеніє, ми зрозуміли.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Перепрошую, але мова не про це. Мова йде... (*Шум у залі*) Мова йде про дуже конкретне слово у конкретній статті.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Євгенія сказала наступне. Пані Євгенія сказала, що для них краще, якщо ця норма буде суперімперативною, тому що вони як міністерство зможуть це більш активно запроваджувати. Ось що сказала пані Євгенія.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пан Дмитро Завгородній.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Пане Микито, ще одне слово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте, пані Ірино, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Репліка. Я проговорила з кафедрами дошкільних педагогів, як швидко вони зможуть це впровадити в освітній процес. У них уже розроблені стандарти і є можливість, навіть якщо буде ухвалений цей законопроект, з 1 вересня 2024 року це впроваджувати в освітній процес. Консультація введення остання була сьогодні вранці.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Ми вам дуже дякуємо, що ви це не полишали.

Пан Дмитро, будь ласка.

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Дякую. Дмитро Завгородній – заступник міністра освіти. Хотів трошечки доповнити до реплік стосовно самого використання слова "обов'язковий". Тобто зараз в Законі про державну мову якраз використовується саме таке формулювання: заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема... І там далі перераховується, в яких закладах освіти і навіщо.

КРАВЧУК Є.М. Ну тоді проблеми нема для англійської.

ЗАВГОРОДНІЙ Д.В. Мені здається, що тези стосовно використання цього слова не зовсім коректні, оскільки воно використовується в Законі про державну мову. І нам воно точно допоможе не відходити від, як би, не прочитати це неоднозначно.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Дмитре.

КРАВЧУК Є.М. Підтримуємо вас. Нагадайте, це 25-й рік? Коли це має бути?

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, давайте закінчувати.

КРАВЧУК Є.М. Я розумію. 25-й рік чи коли впровадження?

ПОТУРАЄВ М.Р. 25-й, так.

Колеги, все, голосуємо! 164-а поправка, всі висловились. Хто за те, щоб її підтримати, прошу голосувати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Раз.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Два.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Три. Дякую.

Колеги, хто утримається по цій поправці? Потураєв – раз.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималась.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Останні дві поправки.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимир Михайлович, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. 232 і 233, це зміни до Закону якраз про дошкільну освіту. Ми погодились, що ці зміни не потрібні, особливо в такому вигляді, як вони пропонуються, знову-таки на робочій групі. По-перше, ці зміни не потрібні за змістом, тому що ці питання ми врегульовуємо Законом про англійську мову і змінами, які ще вносимо в Закон про освіту.

По-друге, це взагалі абсурд вносити зараз зміни в закон, який скоро взагалі не буде діяти. Тому що парламент схвалив за основу нову редакцію Закону про дошкільну освіту, яка зараз на виході в другому читанні в освітньому комітеті. Звичайно, мовна стаття там виписана зовсім по-іншому, ніж тут пропонують написати в цьому законопроекті люди, які, мені здається, не розуміють, що дошкільна освіта і мова в дошкільній освіті не зводяться до вивчення англійської. Тому моя пропозиція: давайте залишимо у спокою старий Закон про дошкільну освіту, дамо можливість освітньому комітету і Верховній Раді завершити ухвалення нового Закону про дошкільну освіту, який міститиме в тому числі статтю про мови дошкільної освіти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, у нас тут є експерти: пані Ірина є, пані Євгенія і пан Дмитро був, пам'ятаю, що щойно був з нами.

Давайте почнемо з пані Євгенії. Пані Євгеніє, будь ласка.

СМІРНОВА Є.І. Мені здається, нам треба як державі впроваджувати однакову траєкторію. Коли ми взяли однаковий курс, так, Закон про дошкільну освіту, він ще знаходиться в комітеті, робочій групі. Він ще опрацьовується, але злагодженість наших позицій і однакова траєкторія буде дуже зрозумілим як для громад, як всім впроваджується.

Також я хотіла сказати, що ми також зробили дослідження, опитування, хто з вищих навчальних закладів готує і вихователів-методистів, хто володіють англійською мовою також, і в профтехосвіті, хто у нас є, і вузи і наші педагогічні, хто вже це запроваджує і готує фахівців. Ніхто не говорить про перехід, знаєте, за один день, але нам потрібна траєкторія і траєкторія як країни. І якраз Закон про англійську мову і далі ми будемо змінювати і адаптувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Якщо пану Дмитру є що додати, то, будь ласка, пане Дмитре. І будемо голосувати. Пан Дмитро дає зрозуміти, що пані Євгенія все сказала. Тобто позиція міністерства зрозуміла, колеги. От бачите, ми обговорювали, але от зараз, Володимире Михайловичу, у нас є два представники міністерства, вони нам чітко кажуть, для чого їм це потрібно.

Колеги, хто за те, щоб підтримати пропозицію Володимира Михайловича В'ятровича, прошу голосувати. Хто за?

Володимир Михайлович – раз.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Два.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Три.

Дякую, колеги.

Хто утримався?

Потураєв – раз.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималася.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька.

СКРИПКА Т.В. Скрипка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти? Рішення прийнято.

Колеги, переходимо... За закон в цілому, Володимире Михайловичу?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, пропонується врахувати поправки номер 6, 7, 8, 9, 22, 23, 61, 62, 66, 69, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 81, 83, 97, 100, 102, 103, 121, 125, 127, 162, 174, 175, 178, 190, 191, 196, 204, 206, 212, 213, 215, 256, 261, 269, 290, 291, 298, 301, 302, 303, 304, 309, 310, 314, 315, 330, 331, 332, 333, 334, 335.

І нагадаю, колеги, що у нас також...

_____ . 129, 130 і 133.

ПОТУРАЄВ М.Р. 129, 130 і 133 поправки вже враховані. Так? Колеги, хто за те, щоб перераховані мною поправки врахувати повністю, прошу голосувати.

Потураєв – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павло Миколайович.

Хто проти? Хто утримався?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я теж – за. Я перепрошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

Рішення прийнято, колеги.

Пропонується врахувати редакційно поправки номер 20, 21, 25, 28, 30, 64, 67, 68, 75, 78, 80, 115, 122, 189, 216, 253, 257, 258. Хто за те, щоб врахувати ці поправки редакційно, прошу голосувати.

Потураєв – за.

_____ . ... за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Колеги, хто утримався? Хто проти? Дякую.
Рішення прийнято.

Колеги, пропонується відхилити поправки номер 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 65, 73, 79, 82, 84, 85, а також 72, 73, 79, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 123, 124, 126, 128. Так, 131. Так, 132. 134.

Я зробив ці паузи, бо там нагадаю, що 129-а, 130-а і 133-я враховані.

Далі, значить 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 191, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 214, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223,

224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 255, 259, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 299, 300, 305, 306, 307, 308, 311, 312, 313, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329.

Хто за те, щоб відхилити перелічені поправки, прошу голосувати.

БАБЕНКО В.О. Я прошу вибачення, секундочку. Одну секундочку! Ви помилково назвали 191 замість 192, бо 191 ми врахували перед цим повністю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

_____. І 72 ви тут теж назвали, а ми її врахували повністю.
Це пані Констанкевич.

ПОТУРАЄВ М.Р. 72-а відхиляється. А там помилково яку? 191-у...

БАБЕНКО В.О. 191-у ви назвали, а мали сказати 192-а.

ПОТУРАЄВ М.Р. 191-а з цього переліку викреслюється.

Дякую.

Колеги, хто за те, щоб відхилити ці перелічені поправки, прошу голосувати.

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Микола Леонідовичу, побачив.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти?

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – утримався.

Там повідхиляли деякі мої поправки, тому я утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, дякую.

Колеги, тепер нам треба врахувати дві поправки від комітету і дати доручення секретаріату внести їх до таблиці і поправити нумерацію правок.

Отже, колеги, ставлю зараз на голосування поправку від комітету № 1. Вона буде іти після 46 поправки. Звучати вона буде так: пункт 4 частини один статті 3 законопроекту викласти в такій редакції: "військовослужбовців офіцерського та сержантського (старшинського) складу, які проходять військову службу за контрактом, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України".

Колеги, хто за те, щоб підтримати таку поправку від комітету, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

Це ми сержантів просто додаємо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, поправка від комітету № 2. Вона буде йти після поправки 334. У пункті 5 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" після абзацу сьомого додати новий абзац такого змісту: "Розробити і затвердити упродовж шести місяців від дня прийняття цього закону державну цільову програму щодо сприяння вивченню та використанню англійської мови в Україні".

Колеги, ще раз дякуємо Миколі Леонідовичу, який свого часу це запропонував.

Колеги, хто за те, щоб підтримати цю поправку, прошу голосувати.

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, прошу проголосувати за те, щоб дати доручення секретаріату внести її до таблиці із відповідним виправленням нумерації поправок. Хто за, прошу голосувати.

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб рекомендувати Верховній Раді розглянути в другому читанні та в цілому з відповідними внесеними правками законопроект про застосування англійської мови в Україні (реєстраційний номер 9432).

Хто за, прошу голосувати.

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович утримався.

ФЕДИНА С.Р. Федина утрималась.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Колеги, рішення прийнято.

Отже я вітаю всіх авторів цього законопроекту. Вітаю всіх колег, хто працював над покращенням цього законопроекту.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Отже, колеги.

_____. Дякуємо дуже за спільну роботу над законопроектом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякуємо.

Тепер, да, тепер чекайте законопроект в залі. Тепер одну хвилиночку, колеги, я відкрию.

Колеги, це у нас законопроект 8371, проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності в Україні релігійних організацій (реєстраційний номер 8371).

Якщо є на зв'язку Віктор Євгенович Єленський, я би надав йому слово зараз.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так, я є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, да, будь ласка, вам слово.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Отже, шановні народні депутати, шановні колеги, пророблена в комітеті колосальна робота і ми отримали законопроект, який істотно відрізняється від того, який був проголосований в першому читанні.

Головна відмінність полягає в тому, що в текст законопроекту внесений корпус, який є політичною декларацією, великою мірою, і він стосується запровадження терміну "іноземна релігійна організація", яке запровадження також має на меті саме оцю легітимізацію заборони Російської православної церкви. Мені видається, що цей законопроект був би...

ПОТУРАЄВ М.Р. Вікторе Євгеновичу, а можна я вас попрошу виключити відео? Ми вас погано чуємо.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. ...якщо б ми відокремили зрозумілу процедуру...

ПОТУРАЄВ М.Р. Вікторе Євгеновичу! Будь ласка, вимкніть...

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Пов'язаних з центрами, які...

ПОТУРАЄВ М.Р. Вікторе Євгеновичу, чуєте?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так. Погано чути?

ПОТУРАЄВ М.Р. Краще. Так, було дуже погано чути. Тому без відео, будь ласка, можете повернутися на декілька речень назад стосовно політичної декларації щодо РПЦ?

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. Так. Мені здається, що загальна справа унеможливлення діяльності релігійних організацій, пов'язаних з центрами впливу, що знаходяться в країні, яка здійснила агресію проти України, була би, якщо б ми розділили законопроект, який має зрозумілу процедуру унеможливлення діяльності таких організацій, з політичною декларацією, яку, тобто політичну декларацію, ми б винесли в постанову Верховної Ради. Там би було і засудження Російської православної церкви, яка, тобто Російська православна церква, є не просто натхненником або тим, хто підтримує агресію проти України, а повноцінним учасником цієї агресії. І там би було засудження "русского міра", яке теж внесено в текст, в тіло законопроекту. Це моє найбільш таке генеральне побажання і найбільш загальне таке зауваження.

Законопроект урядовий, він містив достатньо зрозумілу і просту процедуру унеможливлення діяльності релігійних організацій, пов'язаних з центрами впливу в країні, що здійснила агресію проти України, вона стосувалася не тільки Російської православної церкви, ця процедура вже

мала профілактичний характер і як мінімум дві церкви з дуже виразною російською ідентичністю розірвали зв'язки з центрами в країні, що здійснює агресію проти України. І якщо ми посилимо цю процедуру прописанням афілійованості, що таке афілійованість, як це і пропонувалося в комітеті, і частина була перенесена з альтернативного законопроекту, частина з законопроекту так званого Закону про перейменування, то мені здається, що це б значною мірою допомогло справі.

Тепер я хотів би просто запропонувати вам подивитися трошки на те, як може бути реалізований цей законопроект, в якому йдеться про заборону Російської православної церкви. Російська православна церква забороняється. Так? Вона може заборонятися в такий самий спосіб, як ФСБ, російська розвідка й інші речі. Але у нас є експертиза, яка свідчить про те, що Українська православна церква Московського патріархату є частиною Російської православної церкви.

Наступного дня після ухвалення закону, після його підписання, Українська православна церква стає забороненою. Ви можете сказати, що в тілі законопроекту є запобіжники проти такого простого сприйняття цієї процедури. Там говориться про іноземну релігійну організацію, про ті релігійні організації, які зареєстровані в Україні. Але подумайте, як ми будемо комунікувати цей закон, коли він стане законом. Російська православна церква заборонена? Заборонена. Значить, повинна бути заборонена і припинити негайно діяльність Українська православна церква Московського патріархату. Цю задачу виконати буде наступного дня неможливо. Російська церква заборонена, але є якісь винятки. Це теж програшна ситуація, тому що що ж ми тоді забороняли?

Одним словом, я дуже прошу вас подумати над тим, щоб розвести закон і політичну декларацію, справедливу цілком, яку винести в постанову Верховної Ради України, і ухвалити одночасно закон і постанову Верховної Ради України. Це загальне таке моє побажання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ЄЛЕНСЬКИЙ В.Є. І якщо після цього, тоді можна було б у будь-якому випадку, чи це буде обговорено, чи не обговорено, можна тоді перейти до більш таких конкретних зауважень.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вікторе Євгеновичу, дякую.

Я бачу, що колеги хочуть висловитися. Я почну, з вашого дозволу, колеги. І хочу наголосити на тому, що на наш погляд і глибоке переконання як співавторів цього законопроекту на друге читання заборона російської православної церкви в жодному випадку не означає заборону будь-якої української церкви. І навіть наявність експертизи – це жодним чином не може слугувати підставою для цього. Тому що не будемо забувати, що УПЦ неодноразово декларувала і робила офіційні заяви, що вони не є частиною РПЦ. І тому у випадку з УПЦ так само, як і з будь-якою, з будь-якою іншою релігійною організацією українською, української реєстрації, яка не є іноземною, а є українською, буде необхідно довести в тому числі релігієзнавчою експертизою, про яку ви згадували, наявність таких зв'язків або те, що не просто зв'язки, а просто якась релігійна організація українська є частиною іноземної релігійної організації з центром у державі-агресорі, а після того згідно з процедурою, яка пропонувалася з самого початку урядовим законопроектом, треба буде видати припис і тільки у разі невиконання припису відповідно Державна служба з етнополітики і свободи совісті зможе і буде зобов'язана звернутися в суд з вимогою про припинення такої релігійної організації. Тому я як людина, яка безпосередньо працювала з тим текстом, я вважаю, що оцінка експертна, на яку ви, Вікторе Євгеновичу, посилаєтеся, вона в даному випадку не зовсім коректна. І в цьому сенсі абсолютно не має значення, буде міститися в законі декларація з засудженням очевидно злочинної організації під назвою РПЦ чи не буде, все одне на те, як закон буде працювати, це жодним чином не відіб'ється.

Так, я тепер свою точку зору виклав, колеги. Прошу тепер Миколу Леонідовича Княжицького, потім Володимира Михайловича В'ятровича.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Миколо Леонідовичу, вибачте, не почув.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Володимир Михайлович перший підняв руку, то хай, може, виступає. А я тоді.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я просто не побачив, хто перший підняв, колеги.
Будь ласка, Володимир Михайлович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги, я прекрасно розумію, що, напевно, багатьох з нас зачепила трошки така дивна тональність і особливо зміст того, що сказав пан Єленський в бажанні перекреслити кілька місяців нашої роботи, в якій, на жаль, Державна служба етнополітики і свободи совісті була дуже неактивною до останньої буквально доби. Але я пропонував би все-таки, давайте зараз якось скоротимо свої емоції і переходимо безпосередньо до таблички і до розгляду поправок, тому що закон дуже важливий, закон дуже назрів. І мені здається, що ми не маємо жодного права подальше затягувати ухвалення цього вкрай важливого для країни закону.

Тому закликаю до конструктиву, закликаю переходити до перегляду поправок і якомога швидкого голосування, щоб цей закон якомога швидше потрапив до зали і щоб цей закон став таки початком заборони Російської православної церкви в Україні попри те, що наше керівництво ДЕСС вважає це деклараціями.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Отже підтримую те, що сказав Володимир Михайлович.

Хочу сказати, що сталось. Ми запрошували багато разів ДЕСС до співпраці, працювали над цим законопроектом в робочих групах, обговорювали наполегливо кожну поправку, десь погодилися, десь ні, але знайшли компроміс для того, щоб законопроект був ефективним.

Вчора ввечері ми отримуємо раптом зауваження від ДЕСС. Коли я побачив ці зауваження, вони мене, щиро кажучи, знітили. По-хорошому їх треба було б не розглядати, тому що вони прийшли занадто пізно, для того щоб підготувати на засідання комітету, що я і пропоную зараз це зробити, або якщо розглядати, то дати на це час, тоді ми не зможемо провести засідання комітету.

Те, що я побачив в цих зауваженнях, оскільки тут є представники Служби безпеки України, прошу вважати це моїм офіційним зверненням, з того, що я побачив, я зробив висновок, що в ДЕСС працюють насправді люди, які працюють на ворожу державу. Тому що вони запропонували фактично прямо внести в законопроект статус Української церкви московського патріархату. Вони прямо фактично сказали, що вона не підлягає забороні, прямо її захистили. Тобто це просто виглядає, щиро кажучи, відвертим знущанням.

Можливо я недостатньо глибоко зрозумів, що там написано, оскільки я лише вчора ввечері це отримав, але з мого першого враження це було так. Я це вивчу і якщо це так, я офіційну звернуся до Служби безпеки України з проханням з'ясувати, хто саме і чому в ДЕСС це робить.

Я щиро переконаний, що Віктор Євгенович до цього відношення не має, оскільки схожі листи ми отримували від ДЕСС в результаті мого листування і при попередній керівниці, з чого я роблю висновок, що в апараті ДЕСС є прямо люди, які працюють на російську церкву, бо зауваження ДЕСС фактично забороняють її забороняти, вносять в закон УПЦ МП,

захищають УПЦ МП законом. Натомість позиція ДЕСС щодо прийняття Закону щодо ПЦУ блокується, і ми такого відповідного закону не маємо. Навіть тут моя поправка про це не була підтримана. Тобто ПЦУ у нас діє без будь-яких законів. Натомість УПЦ МП була б захищена законом, якби ми це врахували.

Зважаючи на це, я прошу зараз цього не розглядати і переходити до поправок, які ми узгодили, і йти по них. Частина з моїх поправок не були враховані. Я буду просити комітет врахувати. Якщо вони не будуть враховані комітетом, буду просити це зробити в залі. Частину ми дійшли компромісу з усіма представниками комітету, я буду дуже вдячний, якщо ми ефективно і швидко це проголосуємо.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

Я все ж таки, як ми і домовлялися, поставлю пропозиції відповідно до тієї роботи колосальної, яку ми робили вчора до півночі разом зі всіма колегами, хто міг бути на зв'язку. Сьогодні зранку, ще раз дякую пану Тарасу Шамайді, він це все звів у таблицю. Я не хотів би знецінювати цю працю. І таким чином хотів би підкреслити...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Думаю, Тарас не буде проти, якщо ми відкладемо ці пропозиції, і не буде вважати, що його праця є знеціненою. Щиро вам...

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, я познайомився з... Знову-таки, оскільки ми вчора допізна працювали з цим, всі, і сьогодні зранку я продовжував працювати з тим, що пан Тарас зробив вочевидь прямо там на світанку, і ми домовилися, не було заперечень, коли я про це написав, який буде розгляд поправок. То я так і буду йти відповідно до домовленостей, тим самим я хочу сказати, що комітет продемонструє, що навіть в таких умовах,

коли за 4, за 5 годин до півночі ми отримали пропозиції, ми все ж таки з вами їх встигли опрацювати, і з певною частиною навіть погодилися.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито Руслановичу, я їх не встиг опрацювати, тому що до півночі у мене були інші клопоти. Вибачте, це не є робочий час. Я з ними ознайомлений, але я їх опрацювати не встиг. Так от, коли я отримую пропозиції від державного органу вночі перед голосуванням, пропозиції, які легалізують УПЦ МП в Україні, я розцінюю це як щире антиукраїнські ... *(нерозбірливо)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, вони там відхиляються. Те, про що ви кажете, це одна п'ята чи, може, навіть одна сьома з цього.

Значить, тут є певні речі, які ми пропонуємо як члени робочої групи зараз врахувати на комітеті, а того, про що ви кажете, там ясно, що ми ще вчора всі абсолютно погодилися, що того не буде. І цього немає в таблиці, яку зробив пан Тарас Шамайда.

Пане Тарасе, я вам дам слово. Я бачу. Але з нами наш колега не з комітету, але з парламенту Олександр Аліксійчук, який теж багато зробив для того, щоб стався розгляд закону в першому читанні.

Будь ласка, Олександре, вам слово.

АЛІКСІЙЧУК О.В. Дякую, пане голову. Доброго дня, колеги. Ну правда, давайте вже швидше розглядати законопроект, теж дивні окремі позиції комісії і дивні пропозиції з огляду на те, що між першим і другим читанням пройшло вже пів року і ми сидимо топчучись на місці. Служба безпеки України виявляє цих колаборантів, які сьогодні продовжують, вже на десятому році, одинадцятий рік війни почався, продовжують проповідувати "руській мір", продовжують захищати позицію Російської православної церкви. Якщо вони не є їхньою ячейкою, то хто вони і для чого це роблять? І в кількох областях, що я спілкуюся з працівниками Служби

безпеки України, вони просять, дайте нам швидше законопроект, дайте нам можливість швидше цих людей, які сьогодні працюють в тилу сплячими цими агентами, привести до відповідальності, і ваш законопроект, який, слава богу, дійшов до другого читання і робочою комісією комітету досить-таки гарно прописаний, вступив у дію.

У нас ще попереду важка боротьба в парламенті, оскільки і в парламенті, на превеликий жаль, на мою суб'єктивну думку, є чимало агентів, які сьогодні у сплячому режимі, тому, пане голово, будь ласка, і всі члени комітету, прохання якомога швидше приступити до розгляду законопроекту і врахувати напрацювання робочої комісії, з тим, що я ознайомлений, досить-таки якісно підготовлені пропозиції, прийняти і будемо виносити їх в зал. Тому що сьогодні ви бачите, що ті кошти, російські криваві кошти російських олігархів, які свого часу по волі недопрезидента Януковича прийшли в український парламент, які по волі Партії Регіонів і недобитків Партії Регіонів пролізли в усі щілини влади, сьогодні накраденими коштами, заробленими в тому числі на вбивствах Майдану, проплачують різних там лобістів, проплачують різні речі, проплачують окремих суб'єктів законодавчих ініціатив і блокують ці процеси на всіх рівнях - від низинних до Верховної Ради і у наших міжнародних партнерів.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Олександрє. І дякуємо ще раз за те, що ми разом тоді змогли довести закон до голосування в першому читанні.

Пан Тарас Шамайда, будь ласка.

ШАМАЙДА Т.А. Дивіться, оскільки тут мене згадували. Я дякую за оцінку моєї роботи, але хочу одразу сказати, нагадати, що і вчора, і сьогодні я в принципі стою на тій позиції, яку озвучив Микола Леонідович, що оцінки, які вчора ми отримали, вони спрямовані на зрив роботи, що проаналізувати їх якісно і повноцінно неможливо в короткий час. І власне

виступ Віктора Євгеновича, він підтвердив. Про якісь постанови, про якийсь відхід якраз ну на пів року назад до загальних розмов з повним ігноруванням тієї роботи, як до кожної поправки, до кожного речення комітет пропрацював, текст, він говорить про те, що це спрямовано на зрив нашого засідання. Тому табличка, яку я підготував, вона підготовлена на випадок, якщо з якихось причин комітет все-таки вирішить розглядати цей вкид, щоб не дати жодного шансу зірвати сьогодні предметний розгляд законопроекту. Щоб навіть якщо розглядати ці пропозиції будуть, щоб ми їх могли розглянути. Але насправді звичайно я вважаю більш правильною пропозицію пана Миколи просто рухатися і голосувати за табличку робочої групи без всіх цих розглядів вкидів. Якщо ви вирішите розглядати, звичайно я готовий там доповідати по них, але я вважаю, що це гірший варіант, ніж просто підтримати ретельно пропрацьовану таблицю без оцього вчорашнього вкиду. Законопроект нічого не втратить, він буде якісний, нормальний.

ПОТУРАЄВ М.Р. У мене є одне питання. І дуже важливо, щоб зараз пан Тарас сказав. Колеги, всі, хто ознайомився з цими пропозиціями, будь ласка, уважно послушайте. Дійсно я не бачу там таких аж надто принципових речей, які треба було би аж так конче врахувати. Єдине, що мене там турбувало, пане Тарасе. Я знаю, що там десь має бути поруч з Миколою Леонідовичем Юрій Крайняк. Колеги, Закон про адмінпроцедуру, у нас там все б'ється нормально, те, що там в самому кінці?

ШАМАЙДА Т.А. Взагалі-то, чесно кажучи, у нас є друге читання законопроекту 1161, це Закон про внесення змін до законів України у зв'язку з ухваленням Закону про адмінпроцедуру. Цей законопроект, він перебуває на другому читанні в комітеті Шуляк зараз і там пропонується внесення змін до десятків законів, майже до всіх там законів України, в тому числі й до Закону про свободу совісті. Цей процес ще триватиме місяцями. Там тільки вони починають цю роботу до другого читання, бо це величезний обсяг

тексту. Тому ми спокійно можемо ухвалювати цей закон, а комітет Шуляк внесе просто разом з іншими законами зміни про адмінпроцедуру потім до другого читання, та й усе.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Тарасе.

Ірино Мирославівно, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І Юрій.

ПОТУРАЄВ М.Р. А! Юра, так. Ірино Мирославівно, зараз, хвилиночку. Юро, так.

КРАЙНЯК Ю.О. Вітаю, колеги. Дивіться, наскільки я бачив, він не суперечить Закону про адміністративну процедуру. Але Закон про адміністративну процедуру, він в принципі зараз живий, тому що він щойно запроваджений і він ще, ну до нього будуть вносити велику кількість поправок, змін. Тому я би тут не зациклювався взагалі на адміністративній процедурі. Так, ми маємо її врахувати, але ми можемо це врахувати і пізніше, наприклад, там іншим окремим законом, який не буде мати такого політичного забарвлення, як цей, тому що тут у нас все-таки питання не стільки імплементації, скільки питання прийняти політичне рішення з приводу подальшої долі взагалі цих релігійних організацій, про які йдеться. Тому я думаю, що тут краще на це навіть і не циклитись, а прийняти закон так, як ми вважаємо за потрібне прямо зараз.

ПОТУРАЄВ М.Р. Згодний, Юрію. Згодний абсолютно.

Дивіться, моя пересторога була в наступному. Для нас для всіх дуже важливо, щоб закон запрацював відразу після того, як буде прийнятий і підписаний, щоб ДЕСС могла робити експертизу нову чи використовувати стару, використовувати інші матеріали, виписувати приписи і звертатися до

суду. Я не побачив у пропозиціях від ДЕСС , які от вчорашні пізні, нічого такого, що, скажімо так, виправило б якісь наші помилки, які могли б заблокувати цей процес. Я ж кажу, я вважаю, що в тому тексті, який ми напрацювали, у нас процедура прописана і дозволить запустити цей процес одразу після його підписання.

Так, бачу отам Олександр Аліксійчук з вулиці, я дам йому слово.

АЛІКСІЙЧУК О.В. Я швиденько. Пане голово, дивіться, я думаю, що правильно рухатися далі. Якщо там буде потреба по адмінпроцедурі щось виправити або вдосконалити, то в Комітеті організації державної влади з цим проблем не буде, і ми досить-таки швидко, у нас завжди конструктивна робота, і більшість колеги, до речі, по комітету підписували і голосували, якщо не помиляюся, там 90 відсотків членів комітету голосували за законопроект, тому якщо буде потреба змін по адмінпроцедурі, ми готові швиденько це зробити.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Олександрє.

Ірино Мирославівно, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я, товариство, пропоную все-таки розпочати розгляд цього законопроекту, йти за тією траєкторією, яку ми проговорили на робочій групі. Якщо сьогодні ми не встигнемо глибоко і детально проаналізувати таблицю, то ми можемо не закривати засідання комітету. І з огляду на те, що у нас не буде завтра засідання (є інформація) ми можемо завтра продовжити роботу над цією таблицею.

ПОТУРАЄВ М.Р. В принципі, так...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я перепрошую, Микито. Дивіться, ми пропрацювали дуже довго, кілька місяців над цією таблицею. Ми всі знаємо, що є в цій таблиці. То давайте просто проголосуємо її, та і все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я що хотів сказати пані Ірині? Я був, ви ж пам'ятаєте, це була моя початкова пропозиція все ж таки пройтися по цій табличці, але от зараз в розборі ми бачимо, що там немає нічого принципового для нас, щоб змінювало там для нас принципові речі, або щоб додавало б якихось принципово важливих речей для того, щоб закон був дієздатним. А для нас головне – його дієздатність.

Я ж кажу, що мене насправді там турбувало найбільше відповідність Закону про адмінпроцедуру, тому що якщо там щось би не билось, не стикувалося, то він би нормально не працював. Так я зараз думаю, що ми всі побачили, що він працювати може.

Отже, колеги, значить, зараз, одну знову-таки хвилиночку, я повернуся до свого документа.

КРАВЧУК Є.М. Якщо можна, в мене питання, просто як ми по часу сьогодні?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну ми зараз проголосуємо за закон.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Зараз можемо проголосувати.

ШАМАЙДА Т.А. Якщо немає заперечень просто.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давайте йдемо по нашій таблиці швиденько. Можете дійсно не закривати засідання, треба буде щось, засідання 6-7-го скасоване, час є продовжити. Пройдемо нашу таблицю, проголосуємо, для того щоб в нас була зроблена робота. Це не займе багато часу, бо тому що

інші всі поправки - треба для цього формувати нову таблицю, в нас зараз її немає. Єдиний вихід - іти зараз за нашою таблицею.

Дякую.

КРАВЧУК Є.М. Тобто ми відкидаємо повністю все, що ДЕСС дав?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми не відкидаємо. ДЕССу в таблиці немає. Ми не закриваємо засідання, ми голосуємо нашу таблицю, якщо ми переконаємося, визначимо, що в тому, що дав ДЕСС, щось нам потрібно, ми завтра чи післязавтра це додамо. Але нашу таблицю пройдемо. До іншого просто (*нерозбірливо*) ми не готові, у нас таблиця не зведена.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, ми не будемо зараз, ми не будемо зараз приймати остаточне рішення просто.

В'ЯТРОВИЧ В.М. А я не згоден. Я вважаю, що ми можемо зараз приймати остаточне рішення, проголосувати текст до другого читання з таблицею поправок, підготовлених робочою групою і секретаріатом комітету до другого читання. І саме за це проголосувати. Друзі, ну ми кілька місяців це робили! А зараз ми знову відтягуємо! Нащо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, хвилиночку. Колеги зі Служби безпеки України. Євген (*нерозбірливо*), раді бачити вас.

ПРЕДСТАВНИК СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. Добрий день, шановні панове народні депутати. Я хотів би просто на нашій правці зауважити, бо я бачу, що ви хочете за всю табличку проголосувати. Справа в тому, що в статті 16, пункт 5, в якій ми розширюємо перелік статей, засудження за яких є підставами для зняття релігійних організацій, у ваших правках є один текст, а в остаточному документі, в остаточному

законопроекті є додаткова фраза "засудження її уповноважених осіб за вчинення від імені релігійної організації". От ця додаткова фраза в законопроекті, виходить, у вас є, а в правках немає. І от ми виступаємо, якраз підтримуємо вас і хочемо наголосити, що це словосполучення "від імені релігійної організації", воно зайве, оскільки воно тоді унеможливило застосування цієї норми. Бо не можна вчинити державну зраду або колабораційну діяльність від імені релігійної організації.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну тому в таблиці його немає. Ми ж це, так я розумію...

ПРЕДСТАВНИК СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. В таблиці немає, розумієте, в таблиці немає, а в самому законі воно є.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Це перше читання. Це ми якраз поправили.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це ми і зробили.

ПРЕДСТАВНИК СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. А! Все. Так, вибачте. Дякую.

ШАМАЙДА Т.А. Шановні депутати, дивіться, тут правильно говорить представник СБУ. На жаль, дійсно, от я зараз глянув в текст до другого читання, там з'явилась ця фраза. Вона не тільки в першому читанні. Треба її вилучити з остаточного тексту теж.

_____ . Окей. Згодний.

ШАМАЙДА Т.А. Це важливо дійсно, тому що інакше просто...

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Тарасе, а в якій це поправці? Давайте одразу це проголосуємо просто.

ШАМАЙДА Т.А. Це не в поправці, це в 16 статті.

_____. Стаття 16.

_____. А ви подивіться, яка позиція. Там зліва у колонці є номерочок, буде знайти швидше.

_____. Правки 1236 і 1234. Правки, вони нормальні. А в самому тексті це не враховано.

ПОТУРАЄВ М.Р. 36-а і 34-а, да?

_____. 1236 і 1234. Це в таблиці.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тобто в правках, там все нормально, в цих двох правках, так?

_____. В таблиці нормально, а в самому тексті до другого читання закралась ця фраза.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто мені пояснить, що ми зараз маємо проголосувати? Ми маємо...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Комітетська правка має бути чи як?

ШАМАЙДА Т.А. Дивіться, комітетські правки ми враховуємо редакційно все одно. Тому по поправках додаткове голосування не треба

робити, треба просто в остаточному тексті до другого читання виключити оцю фразу "здійснених від імені релігійної організації". Просто не враховувати в остаточному тексті.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Тарасе, з цих двох поправок, правильно?

ШАМАЙДА Т.А. Справа не у поправках, тому що поправки враховуються редакційно. І у нас текст до другого читання відрізняється істотно від самого первісного тексту поправок. Нам просто треба в остаточному тексті до другого читання вилучити оцю фразу, про яку сказав пан Євген.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, добре. Це в якій буде статті і в якій частині?

ШАМАЙДА Т.А. Стаття 16, частина...

_____ . Підпункт 5-й.

ШАМАЙДА Т.А. Так-так. Частина, не знаю, яка частина, треба рахувати. Пункт 5-й, так. Засудження її уповноважених осіб за вчинення, далі треба вилучити слова "від імені релігійної організації". І буде просто: за вчинення злочину проти основ національної безпеки

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто за те, щоб виправити текст статті 16 пункту п'ятого відповідно до стенограми комітету? Прошу голосувати. Хто за?

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Дякую, пане Євгене, що звернули нашу увагу.

Колеги, переходимо до голосування.

Але, одну хвилиночку, Миколо Леонідовичу, будь ласка, поправки, які ви хотіли, щоб були враховані, але робоча група їх відхилила.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Отже, таких поправок три. Поправка ... *(нерозбірливо)* Тобто логіка моя полягала в тому, щоб ми, по-перше, законодавчо закріпили надання Томосу українській державі. Те, що у нас є Помісна українська церква, оскільки Томос надавався не конкретній церкві, а українській державі, українському народу, відповідно до звернення до Вселенського патріарха і Президента і парламенту України.

Поправка 293 пропонує внести Томос як акт, законопроект.

Поправка 294 пропонує визначити особливий статус ПЦУ, сказано, що Православна церква України, релігійні організації, з яких вона складається, є рівними в правах з іншими релігійними організаціями, що діють відповідно до закону. Тобто вона не якимось виокремлює ПЦУ, а, навпаки, згадує, що вона є рівна в правах.

І поправка 295 стосується використання слова "православний" у назві релігійної організації. Дане слово, з моєї точки зору, може використовуватися в назві лише за дозволом ПЦУ як єдиної канонічної православної церкви на території України.

Коли я готував ці проекти, я брав за приклад європейське законодавство, зокрема законодавство Польщі, в якому існує окремий законопроект про польську православну церкву, де згадується Томос, який був наданий польській православній церкві, і це дозволяє стримувати ріст іноземних організацій, оскільки жодна інша православна церква не може почати діяти, наприклад, у Варшаві і загалом у Польщі без дозволу митрополита Варшавського. І через те приходи, які там існують, наприклад, російської церкви, вони там існують, вони діють виключно за благословенням митрополита Варшавського. Це регулюється законодавством у багатьох країнах європейських, жодним чином не суперечить чинному законодавству, і це ви значно спростили наш законопроект, тому що ми б розуміли, що у нас є одна православна церква, так як про це сказано в Томосі, який наданий і українській церкві, і українській державі.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Колеги...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Голосуємо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Хто за те, щоб підтримати пропозицію Миколи Леонідовича, прошу голосувати. Хто за?

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто утримався?

Потураєв - утримався. Раз.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук утрималась.

САНЧЕНКО О.В. Санченко утримався.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька утрималась.

СКРИПКА Т.В. Скрипка утрималась.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую всім.

КРАВЧУК Є.М. Мені здається, важливо сказати, що і сама ПЦУ цього не хоче...

ПОТУРАЄВ М.Р. Хто проти?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А ми не знаємо, хто хоче...

ПОТУРАЄВ М.Р. Вже не будемо витратити на це час.

Хто проти, колеги?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. То може в пані Євгенії є якась грамота, що вона вправі представляти ПЦУ, тоді так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ладно, друзі, не будемо...

(Загальна дискусія)

КРАВЧУК Є.М. Ви ж знаєте *(нерозбірливо)* що греко-католик.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну але це не заважає вам в українській державі, де Томос надано не лише православним, а всій державі, говорити і від їх імені. У нас всі церкви рівні, так само ви можете, так само православні від імені греко-католиків можуть говорити...

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, колеги. Володимире Михайловичу, у тебе щось є?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні, я прошу далі давайте. Я пропоную проголосувати текст до другого читання і таблицю поправок.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, прошу...

ШАМАЙДА Т.А. Там треба номери мабуть зачитати врахованих.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, увага, прошу проголосувати за повне врахування поправок номер: 299, 301, 312, 313, 314, 316, 325, 371, 528, 680, 1127, 1128, 1151, 1214, 1216, 1217, 1220, 1234, 1236, 1239, 1241, 1249.

Хто за те, щоб ці поправки врахувати повністю, прошу голосувати.

Потураєв - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб врахувати редакційно поправки номер: 1, 2, 6, 297, 298, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 318, 320, 322, 323, 370, 470, 472, 473, 474, 475, 480, 483, 485, 486, 487, 522, 531, 533, 542, 549, 554, 563, 717, 722, 724, 726, 835, 967, 968, 969, 970, 996, 1112, 1114, 1115, 1123, 1126, 1156, 1215, 1218, 1219, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1238, 1239, 1240, 1241, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1250, 1251, 1252, 1253, 1255, 1256.

БАБЕНКО В.О. Микито Руслановичу, даруйте. Ви взяли попередній файл. Вчора ввечері надсилалася виправлена таблиця.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді я прошу...

БАБЕНКО В.О. І виправлений файл я вам надсилав і зараз ще раз продублюю. Це треба буде...

_____ . А можна і мені прислати цей файл?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А він нікому не надісланий. Ким це він виправлений?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні. Це ж ведення.

БАБЕНКО В.О. Дивіться, вчора була вислана поправлена таблиця у чаті комітету, вчора.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. До ДЕСС, так?

БАБЕНКО В.О. Ні-ні, наше.

_____. Безвідносно до ДЕСС.

БАБЕНКО В.О. Це безвідносно, так.

І тому у Микити Руслановича просто оцей перелік поправок, був попередній варіант, який не до виправленої таблиці, і потім остаточний варіант отієї таблиці, яку ми власне розглядаємо сьогодні. Це безвідносно до ДЕСС.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Віталію, я чекаю.

БАБЕНКО В.О. Так. Я зараз ще раз продублюю. Просто Микита Русланович не той файл відкрив.

ШАМАЙДА Т.А. Так, бо там важливо. У зв'язку з тією процедурою, яку ми обговорювали, важливо цей остаточний взяти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Безперечно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито Руслановичу, а те, що ви перше читали, ви вірно прочитали, це відповідає дійсності?

ШАМАЙДА Т.А. Ні, воно все з одного файлу, то треба скасувати те голосування.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тоді я прошу прийняти рішення про скасування попереднього голосування. Хто за?

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я думаю, що ми таким чином, що зараз почитаємо ті, які врахувати...

ПОТУРАЄВ М.Р. Хто проти? Хто утримався?

Дякую. Попереднє рішення скасовано.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, отже ми зараз прочитаємо тільки враховані, які враховані редакційно, і тоді всі інші не враховано, так?

ПОТУРАЄВ М.Р. І частково там у нас є. *(Шум у залі)*

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Проголосуй повернутися до розгляду, Микито.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, прошу проголосувати за повернення до розгляду. Хто за?

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БАБЕНКО В.О. І я скинув ці поправки і вам, Микито Руслановичу, і в загальний чат комітету, щоб усі бачили.

В'ЯТРОВИЧ В.М. У загальному є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Є вже в загальному? Ага, бачу. Дякую.

ШАМАЙДА Т.А. Там файл, в якому немає врахованих частково і в якому менше врахованих редакційно.

І, пане Микито, до речі, вибачте, я думаю, що ми з Віталієм порадилися, що немає потреби вам зачитувати всі відхилені, всі тисячу 200 штук. Скажете, що всі решта відхилені.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, ми можемо за Регламентом це зробити.

КРАВЧУК Є.М. То давайте може для чистоти процедури проголосуємо за такий формат розгляду.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, прошу підтримати такий формат розгляду поправок до законопроекту, за яким ми проголосуємо поправки на врахування з перерахуванням їх номерів, поправки на врахування редакційно

з перерахуванням їхніх номерів, і поправки на відхилення проголосуємо просто за принципом решти поправок, які відхиляються.

Хто за те, щоб підтримати такий формат розгляду? Прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Так, Віталію, у мене є контрольне запитання. Поправки на редакційне врахування починаються з номеру 1?

БАБЕНКО В.О. Так, з номеру 1 і закінчуються 1 256.

ПОТУРАЄВ М.Р. На врахування редакційно яким закінчуються?

БАБЕНКО В.О. 1 256. На врахування повністю – 299 починається, закінчується 1 236. І врахування редакційно – починається 1, закінчується 1 256, ну, із пропусками ясно, бо там відхилені ще є.

ШАМАЙДА Т.А. . ... *(нерозбірливо)* не повинно бути частково врахованих, якщо немає, це...

ПОТУРАЄВ М.Р. Тут немає, пане Тарасе. Тут немає.

Але, Віталію, у мене поправки на редакційне врахування закінчуються не цим. У мене поправки в тому документі, який я відкрив, закінчуються...

БАБЕНКО В.О. Відкрийте останній файл в загальному чаті комітету. Можливо, ви просто десь перескочили, там де я вам висилав.

ПОТУРАЄВ М.Р. Віталію, я відкрив. У мене, на жаль, відкривається просто з планшету не зовсім так, як...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Та нормально там: враховано, враховано редакційно, відхилено. Все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володю, я ж хочу звіритися. Мені ж треба це зараз зачитувати. Отже, ще раз...

ШАМАЙДА Т.А. Повільно будете читати нам номери, а якщо хтось побачить там...

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Тарасе, мені зараз це читати. Можна я уточню для себе? Дякую.

Отже, ще раз, поправки на врахування почнуться з 299-ї і закінчатся 1236. Правильно?

БАБЕНКО В.О. Так, все правильно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Поправки на врахування редакційно почнуться з 1-ї. Правильно?

БАБЕНКО В.О. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Але закінчуються вони у мене 588-ю.

БАБЕНКО В.О. Та ні, 588-ї взагалі немає тут, де враховано редакційно.

ПОТУРАЄВ М.Р. На якому номері вони закінчуються?

ШАМАЙДА Т.А. 1256.

БАБЕНКО В.О. Три от рядочка має бути. І перший рядочок закінчується 554, другий рядочок... *(Шум у залі)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Я взагалі не бачу тут в таблиці поправку 1256.

_____. Микито Руслановичу, я зараз сфотографую і вам скину.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я не бачу в розділі враховано редакційно взагалі поправки...

ШАМАЙДА Т.А. Просто у вигляді фотографії вам надішлемо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито Руслановичу, все ж видно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Та не видно в мене, Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Окей. Доручіть ведення, бути присутнім комусь, хто є, і ми почитаємо, все перед очима, все зрозуміло.

В PDF треба щоб хтось зберіг і вам переслав.

БАБЕНКО В.О. От Юля сфотографувала і зараз відправить.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я бачу. Все. Тепер нарешті все нормально.

Отже, колеги, повертаємося до голосування за поправки.

Колеги, ставлю на голосування пропозицію повністю врахувати поправки номер 299, 301, 312, 313, 314, 680, 1128, 1151, 1214, 1216, 1217, 1220, 1234, 1236. Хто за те, щоб ці поправки були повністю враховані, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб врахувати редакційно поправки номер 1, 2, 6, 297, 298, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 318, 320, 322, 323, 370, 475, 523, 533, 542, 549, 554, 563, 717, 724, 726, 835, 1112, 1126, 1215, 1218, 1219, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1238, 1239, 1240, 1241, 1244, 1245, 1246, 1247, 1250, 1251, 1252, 1253, 1255, 1256?

Колеги, хто за те, щоб врахувати ці поправки редакційно, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб відхилити всі інші подані до законопроекту поправки відповідно до попереднього рішення комітету про порядок голосування за поправки до законопроекту?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ті поправки, які ви не назвали.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

Хто за те, щоб відхилити поправки, які не названі, прошу голосувати.

Потураєв - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Колеги, за дуюм до завершення. Значить, пропозиція моя і Миколи Леонідовича - зараз не приймати рішення комітету, не закривати, доопрацювати таблицю.

ШАМАЙДА Т.А. Ні-ні. Чому це?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито, насправді я в обговоренні це говорив. Це можлива ситуація, але в принципі я пропонував би проголосувати повністю за ці поправки.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Голосуємо!

ШАМАЙДА Т.А. Все ж уже пройшло. Вже всі поправки пройшли.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Голосуємо. Однозначно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку!

_____. А як нам проаналізувати від ДЕССу? Що там, є щось хороше чи ні?

(Загальна дискусія)

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми ж аналізували вночі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так сказав Микита Русланович, що до ранку всі аналізували.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я, наприклад, проаналізував. Я на це вбив купу часу.

ШАМАЙДА Т.А. Нічого там такого немає особливого, щоб варто було...

ПОТУРАЄВ М.Р. Я на це вбив купу часу, спав 5 годин. Ну типу так.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тому голосуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я точно розуміюся в цій таблиці.

Дивіться, значить, це важливе рішення. Давайте все ж таки зважимо.

Устим Хаварівський, дуже важливо.

Пане Устиме.

ХАВАРІВСЬКИЙ У.Б. Доброго дня, колеги. Я хотів просто звернути увагу тільки на два аспекти. Я, на жаль, не маю під руками, не бачу оці

номери правок, про що вони говорять, але первісно пропозиція, яка вносилася урядова, це стосується статті 5 прим.1 - щодо афілійованості. Вона стосувалася того, що афілійованими визнаються всі, здійснюється процедура щодо встановлення афіліації з релігійними центрами в країні-агресорі. Наскільки я розумію, теперішня редакція, яка приймається, вона дещо звужує цей предмет, оскільки встановлюється афіліація лише з Російською православною церквою, тобто з забороненою релігійною організацією. Чи правильно я розумію?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, ви помиляєтеся.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні. Абсолютно ні, Устиме. Ви ж з нами були, ви ж пам'ятаєте, що ми одразу дотримувались логіки, що цей закон не про одну конкретну церкву, про всі релігійні організації. Це точно не так. Колеги!

Будь ласка, Миколо Леонідовичу, підтвердьте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну я ж кажу, що у нас є норма, яка виписує, яка просто згадує цю церкву, але сам закон проти всіх релігійних організацій, центри яких є в країні-агресорі, але ця церква, назва російська, не українська, а Російська православна церква названа окремо. Зрозуміло, тому що вона єдина, на яку накладені санкції, і предстоятелю якої вручена підозра, проти якої є санкції в інших країнах і яка має найбільшу мережу, але інші теж згадуються, якщо такі є.

ПОТУРАЄВ М.Р. І стаття 5 прим., пане Устиме, вона працює не в зв'язку зі згадуванням в початкових статтях закону РПЦ, вона працює абсолютно окремо. Тобто 5-а прим. стаття працює в будь-яких випадках.

ХАВАРІВСЬКИЙ У.Б. Тобто ми не звужуємо афілійованість, ми встановлюємо...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми ніде нічого не звужували.

ХАВАРІВСЬКИЙ У.Б. Гаразд. І наступне, на що я хотів би звернути увагу, це поняття дослідження. Тобто ми провели дослідження, встановлюється певна релігійна організація, її афілійованість. Далі іде припис, далі – виконання, невиконання припису, далі ДЕСС має прийняти рішення про афілійованість. То що є моментом афілійованості? Коли встановило дослідження, чи коли ДЕСС прийняло рішення?

ПОТУРАЄВ М.Р. Рішення ДЕСС.

ХАВАРІВСЬКИЙ У.Б. Але список афілійованих оприлюднюється на стадії після дослідження ще перед рішенням ДЕСС. Тобто є якісь такі моменти технічні, які я би просив ще переглянути.

ШАМАЙДА Т.А. Це не технічні. Це правильно. Тому що список оприлюднюється, щоб вони могли виправити. Це ті, щодо яких припис винесений, розумієте?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це не афілійовані, а ті яких попередили, що вони такими можуть бути, і вони можуть ...

_____. Але в редакції не так, не пише, що винесений припис, там пише, що список афілійованих релігійних...

_____. Список афілійованих релігійних організацій – це те, що вчора ми отримали в поправках ДЕСС і там ідеться ...

ШАМАЙДА Т.А. Чого ми не враховуємо.

_____ . Окремо публікувався список афілійованих і окремо тих, які афілійовані уже з визнаною афілійованою, тобто уже з українською афілійованою.

_____ . Я маю на увазі зараз стаття 16, там іде дослідження, отам іде оцей список, що оприлюднюється ... *(нерозбірливо)*

_____ . Там не про список афілійованих. Там ідеться окремо лише тільки про ті, що підозрюються, умовно кажучи, в тому, що вони можуть бути афілійовані з іншою організацією.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Їм дається час, щоб довести, що це не так ще до рішення ДЕСС, тому що вони оприлюднюються.

ПОТУРАЄВ М.Р. У них дуже багато там закладено можливостей виправити ситуацію поза судовою процедурою. Це перше, про що зараз кажуть колеги Княжицький і Крайняк. Тобто у вас є дослідження, ви публікуєте, вони кажуть: ні, ми не згодні, от наші докази і вони прибираються.

Далі, після того, як винесений припис, у них є можливість також не погодитися з приписом і надати в ДЕСС документи, докази і так далі, тобто ще до суду. І якщо ці аргументи будуть переконливі, ДЕСС може відкликати припис. Це дуже важливо, це відповідає європейській практиці. І от тільки після того, як всі вже можливості для того, щоб ситуацію виправити з точки зору ДЕСС вичерпані, то тільки тоді ДЕСС іде до суду, тільки тоді.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги, в нас у всіх обмаль часу. Це давно відомі речі. Пане Устиме, при всій повазі до вас, ми це давно проговорили і для нас це...

В'ЯТРОВИЧ В.М. І ми знову повертаємося, так. Давайте голосувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, пану Устиму так само, як і Віктору Євгеновичу завжди можна дати пояснення, бо ясно, що це ж... Ну пан Устим ходить в суди, для нього це важливо. Я думаю, що ми нашу логіку пояснили.

Ростиславе Володимировичу, ви хотіли два слова сказати, я правильно розумію?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги, насправді у нас з часом проблема вже.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дві хвилини, Володимире Михайловичу.

Ростиславе Володимировичу, прошу.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Дякую за можливість.

Колеги, наразі після того, як питання релігій і національностей відійшло від прямої компетенції МКІП, у нас залишилося одне дуже важливе питання, яке в цьому законі мало бути відображене і слава богу воно відображено. Це питання, яке регулює використання релігійними організаціями державного і комунального майна. У більшості випадків це об'єкти культурної спадщини і це потребує дійсно на сьогоднішній день великого впорядкування. Тому я дякую, що ця норма залишилася. Вона дещо ускладнилася, на жаль, після введення терміну культова споруда і необхідності визначення кожного об'єкту фактично за приналежністю до цього переліку чи ні, але тим не менше ця позиція є, тому ми будемо щасливі, якщо це станеться.

Нагадаю колегам, що на сьогоднішній день не здійснюється жодного акту передачі будь-якого об'єкту державної або комунальної власності в постійне користування релігійними організаціями, оскільки на умовах оренди це не реалізується, релігійні організації на це не йдуть, а у форматі

постійного користування згідно із Законом про свободу совісті це теж неможливо, бо це заперечує Закон про оренду державного майна.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Пан Ярослав Котилко і все, і переходимо до фінального голосування.

КОТИЛКО Я.М. Дякую.

Я хотів би наголосити на декількох моментах. По-перше, починається все з оприлюднення ДЕСС інформації про початок дослідження. Тобто ми маємо в законопроекті новий термін, нову інституцію, це так зване дослідження, яке йде на заміну релігієзнавчої експертизи. Я хотів, по-перше, це зазначити, що немає самого порядку такого дослідження, як воно має проводитися, чи це має бути створена якась дослідницька служба...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги з ДЕСС, я перепрошую, ми два місяці це обговорювали!

КРАВЧУК Є.М. Ну Володимире, ну будь ласка, трохи спокійніше.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, якщо ти не будеш перебивати, це все є, ми перейдемо до голосування.

Пане Ярославе, ми це обговорювали і знову-таки...

В'ЯТРОВИЧ В.М. На жаль, без вашої участі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми до експертизи додали вам додаткових інструментів. Воно жодним чином вас не обмежує. Тобто у вас може бути експертиза, у вас можуть бути інші документи використані і так далі. Знову-таки, ми не бачимо ні звуження законопроекту, ні його ускладнення. Ми

якраз намагались дати вам більше інструментів для того, щоб ви були переконливішими у вашому приписі, а потім під час судового розгляду.

КОТИЛКО Я.М. Я розумію. Дякую. Я хочу якраз пояснити про те, що не врегульовано питання дослідження, про те, що з законопроекту зрозуміло, що релігієзнавча експертиза може використовуватися, тобто висновки релігієзнавчої експертизи...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ви можете це власною нормативкою зробити, пане Ярославче.

КОТИЛКО Я.М. А для цього потрібно от якраз...

ПОТУРАЄВ М.Р. І дослідження, як слушно зазначає пан Тарас Шамайда, це ж не перевірка. Абсолютно правий він.

КОТИЛКО Я.М. Можливо відсилку до якогось тоді порядку, щоб ми знали хоча б якісь терміни того дослідження, хто має його проводити, те дослідження і так далі, порядку, який визначає, наприклад, Кабінет Міністрів.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так вас закон в цьому сенсі жодним чином не обмежує.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Як собі зробите, так буде.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це ваша нормативка, ви можете це абсолютно спокійно рішенням Кабінету Міністрів затвердити для вас. І все. Ми якраз не хотіли вам ускладнювати життя.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це ДЕСС вирішує, як проводити дослідження...

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно, абсолютно. Ви самі це вирішуєте.

КОТИЛКО Я.М. Ну зрозуміло. Але насправді для того, щоб ми його якось навіть самі собі процедурно...

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Пане Ярославе, от ви себе чуєте, що ви говорите? Пане Ярославе, ви себе чуєте, що ви говорите зараз?

КОТИЛКО Я.М. Так-так, пані Ірино, чую. І я пропоную...

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Вам дали простір для можливостей.

КОТИЛКО Я.М. Добре. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, колеги, я прошу визначитися шляхом голосування по питанню затвердження порівняльної таблиці до цього законопроекту. Хто за те, щоб затвердити порівняльну таблицю, прошу голосувати.

Потураєв - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято одноголосно.

Колеги, хто за те, щоб рекомендувати Верховній Раді розглянути законопроект номер 8371 в другому читанні і в цілому з урахуванням затверджених комітетом правок у порівняльній таблиці?

Прошу голосувати.

Потураєв - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Так, колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно. Я вітаю вас з прийняттям на комітеті цього дуже важливого закону.

Ну власне, колеги, ви бачили, що ми оголосили офіційним повідомленням в медіа про конкурс на заміщення вакантної посади в Національній раді з питань телебачення і радіомовлення. Віталію, треба це підтвердити рішенням комітету?

БАБЕНКО В.О. Ну формально годилося би, але ми й так закон виконали. Тобто оголошення розмістили.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я просив би підтримати рішення про проведення конкурсу на заміщення вакантної посади серед членів Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Хто - за. Прошу голосувати.

Потураєв - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич - за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, рішення прийнято одногосно.

Колеги, я ще раз всіх вітаю. Ми майже вклалися в регламент. Вибачте, Володимире Михайловичу, 20 хвилин трохи перебрали. Я всім бажаю гарного безпечного дня. Всім до побачення.

Засідання комітету оголошую закритим. Дякую.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Микито Руслановичу, персонально з вами можна два слова переговорити?

ПОТУРАЄВ М.Р. Можна.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Після завершення вже засідання. Дякую, по-перше, за запрошення. Дозвольте поінформувати вас, що завтра о 14.30 в Укрінформі відбудеться прес-зустріч нового складу Наглядової ради Українського культурного фонду та дотичних до цієї організації осіб, куди ми хотіли б дуже запросити і вас особисто. Чи буде у вас така можливість?

Завтра, о 14.30, Укрінформ. Представлення нової Наглядової ради, нового голови УКФ ну і, скажемо так, зазначення тих завдань щодо удосконалення законодавства і деяких ще регламентних процедур. Ну і взагалі, скажемо так, на 3-річний період формування наративів діяльності УКФ.

ПОТУРАЄВ М.Р. 14:30. Да? У мене Zoom-нарада, Ростиславе Володимировичу, о 15-й.

_____. А ви не плутаєте четвер і середу, Микито Руслановичу?

ПОТУРАЄВ М.Р. Що-що?

_____. У вас Zoom-нарада в четвер о 15-й.

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, плутаю, плутаю.

_____. Вибачте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, завтра буду.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Це дуже важливо, щоб ви були. Бо ви були дуже дотичним і навіть не дотичним, а дуже великим учасником цього процесу, і там будуть говорити про зміни до законодавства і без вашої оцінки це буде ну неправильно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Я вам зараз скину презентацію цієї експрес-зустрічі. Але єдине, що там прошу, деякі є прізвища, їх не анонсувати до завтрашнього дня.

ПОТУРАЄВ М.Р. Не буду. Домовились.
Все, тоді завтра зустрічаємось в Укрінформі.

КАРАНДЄЄВ Р.В. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Все, дякую.
Все, колеги, до побачення, хто ще на зв'язку. До зустрічі.